

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ВЫБАРЫ І ВЫБАР

- Названа дата правядзення выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — 19 снежня 2010 года...
- Названа дата Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу працаўнікоў сяла "Дажынкi" — 24 — 26 верасня...
- Названа імя старшыні Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі...
- Названа дата правядзення Маладзёжнага форуму "Зрабі свой выбар" — 25 верасня...

с. 2, 10 — 11, 13.

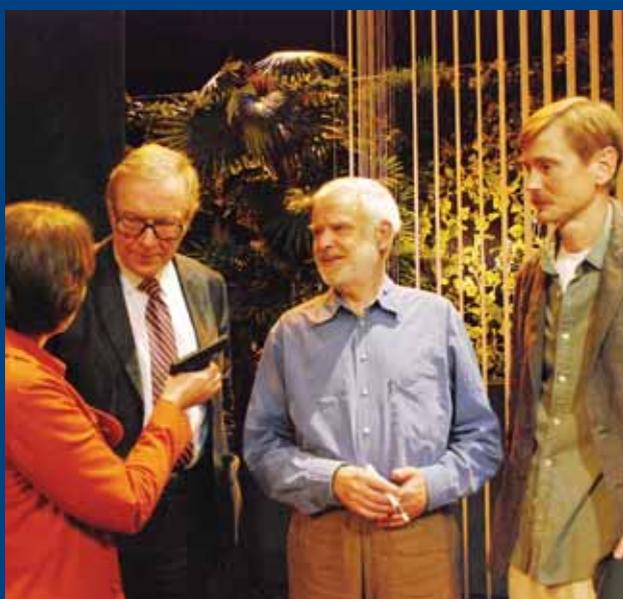

Фота Мікалая Пятрова, БелТА

Аляксандр Лукашэнка, Сяргей Сідорскі, Леанід Козік у Палацы прафсаюзаў.

Фота Юрыя Іванова

С. 7

С. 9

С. 6

Выбіраюць стабільнасць

19 снежня 2010 года ў нашай краіне пройдуць выбары Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — лёсавызначальная падзея для дзяржавы на бліжэйшыя пяць гадоў. У аўторак навіна гэтая з залы беларускага Парламента абляцела стужкі ўсіх інфармацыйных агенцтваў, газеты, электронныя СМІ.

Літаральна на наступны дзень нашы карэспандэнты выправіліся ў камандзіроўку ў Ліду, якая завяршае падрыхтоўку да Рэспубліканскага свята-кірмашу працаўнікоў сяла “Дажынкі”. Зразумела, падчас нашай камандзіроўкі работнікі культуры Лідчыны, як, мабыць, і ўсе беларусы, абмяркоўвалі найгалоўную навіну палітычнага жыцця — прызначэнне даты выбараў Прэзідэнта. Мы папрасілі лідчан падзяліцца сваімі думкамі пра значнасць падзеі ў жыцці краіны.

Уладзімір Самсонаў, начальнік аддзела культуры Лідскага райвыканкама:

— На маю думку, 19 снежня — вельмі ўдалая дата для правядзення выбараў. Пярэдадзень Новага года — гэта сімвалічна! З гэтым святам людзі звязваюць свае лепшыя мары і памкненні. Сёння кожны з нас упэўнены, што заўтра ў нас будзе святло і цяпло, што ніхто не застанеца без сацыяльнай абароны. І мы адзначаем: з кожным днём наша жыццё паляпшаецца. Нашай дзяржаве ўдаецца захоўваць стабільнасць развіцця — нават у тых варунках, калі іншыя краіны сутыкаюцца з сур'ёзнымі праблемамі. І гэта сведчыць: мы абралі верны шлях.

Ірына Тур, дырэктар Лідскага РДК:

— Я абавязкова пайду на выбары, гэта мая асабістая грамадзянская пазіцыя. Вядома, я не магу не адзначыць тую працэсу няспыннага развіцця, якія адбываюцца ў нашай дзяржаве, тую ролю, якую яе кіраўніцтва надае культуры. Мой сын студэнт, і я бачу, што ён мае рэальныя жыццёвыя перспектывы, бо дзверы ў нас для ўсіх адчыненыя. Як дэпутат райсавета, я ведаю тую праблему, якія існуюць, але ж яны вырашаюцца! Калі коратка, вось тры фактары, якія фарміруюць маю пазіцыю выбаршчыцы.

Аляксандра Піскуновіч, удзельніца ансамбля “Лідчанка”:

— На выбарах я адназначна падтрымаю той курс, які праводзіцца ў краіне. Аднаўляецца сельская гаспадарка, і я не магу нарадавацца, калі бачу, што сёння адбываецца ў нас на вёсцы.

Надзея Малец, бібліятэкар Гарадской дзіцячай бібліятэкі:

— Я заўсёды бяру ўдзел ва ўсіх выбарчых кампаніях: лічу, што іх ігнараваць папросту безадказна з грамадзянскага пункту гледжання. Магу адназначна сказаць, што я прагаласую за стабільнасць.

Аксана Паўлава, канцэртмайстар Лідскай школы мастацтваў:

— Буду ўдзельнічаць у выбарах, бо гэта грамадзянскі абавязак кожнага. Мае галоўныя прыярытэты — стабільнасць, парадак, дабрабыт.

Рэпартаж нашых карэспандэнтаў з перадсвяточнай Ліды чытайце на стар. 10 — 11.

На пазіцыях сацыяльнага партнёрства

“VI з’езд Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі прайшоў у атмасферы супрацоўніцтва і канструктыўнага дыялогу”, — адгукнуўшыся на просьбу “К”, сваімі ўражаннямі ад падзеі падзялілася старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў культуры Наталля Аўдзеева. На з’ездзе таксама быў выбраны старшыня ФПБ. Ім зноў стаў Леанід Козік.

Па словах Н.Аўдзеевай, візіт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі, прысутнасць на з’ездзе прадстаўнікоў органаў улады краіны падкрэслілі статус і ролю прафсаюзаў, якія істотна змяніліся за апошнія гады. “4 мільёны грамадзян, якія ўваходзяць у Федэрацыю прафсаюзаў, — гэта сур’ёзныя грамадскія сілы, — падкрэсліла яна, — і тым больш адказна і пачэсна адчуваць падтрымку прафсаюзазнага руху Кіраўніком дзяржавы”.

Сёння прафсаюзы, працуючы разам з уладамі на пазіцыях сацыяльнага партнёрства, дасягаюць новых вынікаў. “Трывалае пераадоленне наступстваў эканамічнага крызісу (да прыкладу, зараз толькі 28 з многіх тысяч прадпрыемстваў працуюць на няпоўны рабочы дзень, узровень беспрацоўя паменшыўся да 1%), іншыя паказчыкі дынамічнага развіцця эканомікі — усё гэта сведчыць аб сумесных намаганнях як улад,

так і прафсаюзаў у вырашэнні эканамічных праблем”, — кажа старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў культуры.

На з’ездзе былі агучаны новыя задачы, якія паставілі перад сабой улады краіны ў дачыненні заробкаў бюджэтнай сферы. Памёр мінімальнай заробатнай платы павінен быць не менш за 200 долараў да канца года, адзначыла Н.Аўдзеева. Ёўтаксама ў выніковых матэрыялах форуму знайшлі месца рашэнні аб прыняцці мер, скіраваных на паступовае збліжэнне сярэдняга ўзроўню заробку прамысловасці і бюджэтнай сферы.

Разам з тым, Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі вызначыла шэраг пытанняў, якія і надалей патрабуюць карпатлівых і сур’ёзных дзеянняў: гэта пытанні аховы працы, аздараўлення, абароны правоў і працоўных інтарэсаў як работнікаў, так і наймальніка, пенсійнага забеспячэння грамадзян...

Д.А.

Плануецца візіт у Кітай

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка плануе ў кастрычніку наведаць КНР. Пра гэта паведамляе Прэс-служба Кіраўніка дзяржавы.

У час маючага адбыцца візіту, як чакаецца, беларускі Лідар прыме ўдзел у Дні Беларусі на Сусветнай выстаўцы “ЭКСПА-2010” у Шанхаі, а таксама сустрэнецца са Старшынёй Кітайскай Народнай Рэспублікі Ху Цзіньтаа. Ёўта і іншыя пытанні беларус-

ка-кітайскага супрацоўніцтва былі ў цэнтры ўвагі 14 верасня на сустрэчы Кіраўніка дзяржавы з намеснікам Старшыні Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў Цзян Шушэнам.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што паміж Беларуссю і Кітаем склаліся не проста дружэлюбныя адносіны, а адносіны стратэгічнага партнёрства. “Я ўжо не адзін раз гаварыў, што нашы пункты гледжання з Кітайскай Народнай Рэспублікай поўнацю супадаюць па ўсім міжнародным парадку дня”, — сказаў ён.

“Я ніколі не ўтойваю і не ўтойваю той факт, што Кітайская Народная Рэспубліка можа разлічвацца на Беларусь тут, у цэнтры Еўропы, па ўсіх напрамках, — падкрэсліў беларускі Лідар. — Думаю, што гэта будзе галоўнай тэмай нашых перагавораў у кастрычніку ў час майго візіту ў Кітай”.

Літоўская восень.by

17 верасня ў Літоўскай Рэспубліцы распачаліся Дні культуры Беларусі.

У мерапрыемствах, што будуць доўжыцца да 19 верасня, бяруць удзел нашы дзеячы культуры і мастацтваў, прадстаўнікі міністэрстваў культуры дзвюх краін. Афіцыйную беларускую дэлегацыю ўзначаліў міністр культуры Павел Латушка.

Непасрэдна ўдзел у правядзенні Дзён культуры Беларусі ў Літве прымала наша дыпламатычнае прадстаўніцтва ў суседняй краіне.

Па словах прэс-аташэ Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы Ганны Вярынскай, напярэдадні ўрачыстага адкрыцця святочных мерапрыемстваў дыпрадстаўніцтвам аказвалася арганізацыйная і матэрыяльная падтрымка ўдзельнікаў Дзён беларускай культуры. У прыватнасці, Пасольствам была прафінансавана транспарціроўка карцін Івана Хруцкага. Вырашаны ўсе пытанні, звязаныя з прабываннем беларускіх творчых калектываў, а гэта — каля 170 чалавек.

Як адзначыла прэс-аташэ Пасольства, павышаная ўвага і зацікаўленасць у мерапрыемствах бачна не толькі з боку дыпмісіі, але і нашай дыяспары: яна традыцыйна з вялікай цікаўнасцю рэагуе на

беларускія культурныя мерапрыемствы ў Літве. У прыватнасці, сумесна з нашымі землякамі ў цэнтры Вільнюса, каля гарадской ратушы, традыцыйна адбылося XV Свята беларускай песні.

Пасольства арганізавала рэкламу мерапрыемстваў, у выніку чаго білеты на многія з іх карыстаюцца высокім попытам. Тым больш, нельга не адзначыць і іх даступны кошт (да прыкладу, на спектакль Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы кошт білета складае 15-20 літаў — 20-25 тысяч беларускіх рублёў).

У рамках Дзён культуры ўчора адбылася сустрэча міністра культуры Паўла Латушкі з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Літве і Фінляндыі Уладзімірам Дражыным па пытаннях супрацоўніцтва з краінай-суседкай у сферы культуры. Кіраўнік Міністэрства наведваў Вільнюскую школу імя Ф.Скарыны, дзе навучанне вядзецца на беларускай мове, сустрэўся з кіраўніком Аб’яднаных беларускіх арганізацый Літвы Раманам Вайніцкім, прыняў удзел у прэс-канферэнцыі з нагоды адкрыцця выстаўкі “Іван Хруцкі ў дыялогу культуры”.

Нацыянальны мастацкі музей Літвы.

Адбылася таксама сустрэча з міністрам культуры Літоўскай Рэспублікі Арунасам Гелунасам, на якой абмяркоўваўся вялікі спектр пытанняў двухбаковага супрацоўніцтва.

Цягам Дзён культуры Беларусі ў Вільнюсе па вуліцы Аркля адкрылася мемарыяльная дошка ў гонар 170-годдзя з дня нараджэння Францішка Багушэвіча, у Нацыянальным мастацкім музеі Літвы адбыўся вернісаж выстаўкі “Іван Хруцкі ў дыялогу культуры”, а ў Палацы кангрэсаў прайшоў канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам А.Анісімава. Літоўскі нацыянальны тэатр драмы прымае на сваіх падмоствах спектаклі “Пінская шляхта” В.Дуніна-Марцінкевіча і “Translations” Б.Фрыла Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы...

Наш кар.

На справу Памяці

“К” паведамляла ўжо, што ў адпаведнасці з Даручэннем Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі ад 1 красавіка бягучага года адкрыты спецыяльны дабрачынны рахунак на будаўніцтва новага Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Як распавядае “К” намеснік дырэктара Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны Вячаслаў Казачонак, у дабрачыннай акцыі “Памяць

жывая ў ваях”, што распачалася з ліпеня, ужо ўзялі ўдзел супрацоўнікі ААТ “Беларусбанк” Віцебска, грашовыя сродкі на ўзвядзенне новай установы ўнеслі і супрацоўнікі музея. Падключыўся да акцыі і калектыв нашай Рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва”.

А 17 верасня ў музеі начальнік галоўнага ўпраўлення юстыцыі Мінгарвыканкама Мікалай Зялянко ўручыў дырэктару музея памятны дыплом-сертыфікат з пазнакай грашовай сумы, сабранай на будаўніцтва новага музейнага будынка па лініі органаў юстыцыі сталіцы.

Гэтае мерапрыемства заклікана прыцягнуць да акцыі “Памяць жывая ў

ваях” яшчэ большую колькасць удзельнікаў.

Нагадаем нумары разліковых рахункаў, на якія можна пералічыць сродкі на ўзвядзенне новага будынка Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны:

РІС 3642900000887 у беларускіх рублях, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

РІС 3642900000858 у доларах ЗША, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

РІС 3642900000917 у еўра, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

РІС 3642900000904 у расійскіх рублях, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472.

Рытм для дэцыметра

Заўтра Прэзідэнцкі аркестр Беларусі пачынае цыкл з чатырох канцэртаў у Малой зале Палаца Рэспублікі. На працягу гэтых “Музычных вечароў” калектыв прадэманструе сваё майстэрства не толькі поўным складам: перад публікай выступяць асобныя групы і салісты аркестра.

“Музычныя вечары з Прэзідэнцкім аркестрам Рэспублікі Беларусь” маюць даўнюю традыцыю. У такіх канцэртах гучала самая розная музыка — папраўдзе “ад рока да барока”, як, дарэчы, і называўся адзін

з іх. Не абмінаў калектыв ні высокую сімфанічную класіку, ні сучасныя акадэмічныя творы, не гаворачы ўжо пра джэз і эстраду. Выступалі і асобныя аркестравыя групы. У цяперашняй чарадзе канцэртаў, падобнай да фестывалю, гэтыя тэндэнцыі пашыраны. Закрануты самыя розныя стыльы кірункі і склады: перад публікай выступяць ансамбль саксафаністаў, рытм-група, дэцымет выканаўцаў на духавых інструментах, а таксама акалітэты.

— Такія канцэрты, — распавёў мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор аркестра Віктар Бабарыкін, — даюць магчымасць творчым сілам нашага калектыву выявіць сваю ініцыятыву. Аркестранты не павінны пачуваць сябе “шараговымі музыкантамі” і вы-

конваць выключна тое, што ім паставяць на пульта. Яны ў стане не толькі падтрымліваць, але і развіваць надалей сваё выканальніцкае майстэрства і артыстызм, шукаць для сябе адпаведныя творы, фарміраваць з іх канцэртныя праграмы. Дый пераможчы праекта “Новыя галасы Беларусі”, якія ўжо больш за год працуюць у складзе нашага аркестра салістамі, не павінны спыняцца на дасягнутым: яны маглі б удзельнічаць у міжнародных конкурсах. На канцэрце 25 верасня салісты будуць спяваць пад фанараму “мінус адзін” і знаходзіцца на сцэне без звычайнай аркестравай “групы падтрымкі”, а гэта таксама няпросты. Дадам, што падобныя выступленні невялікіх выканальніцкіх складаў вельмі запатрабаваныя ў краіне. Таму такі кірунак сваёй дзейнасці будзем працягваць і надалей.

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь аб'яўляе конкурс на вакантную пасаду дырэктара дзяржаўнай установы “Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік “Нясвіж”.

Тэрмін правядзення конкурсу:
з 17 верасня 2010 г. па 7 кастрычніка 2010 г.

Патрабаванні да кандыдата:

- вышэйшая прафесійная адукацыя і стаж працы па спецыяльнасці не менш за 3 гады;
 - валоданне дзвюма замежнымі мовамі (адна з якіх — польская);
 - вопыт працы ў музейных установах і музейфікацыі аб'ектаў культурнай спадчыны.
- Асобы, якія жадаюць прыняць удзел у конкурсе, падносяць у конкурсную камісію заяву на імя міністра культуры па адрасе: г.Мінск, праспект Пераможцаў, 11.
- Да заявы прыкладаюцца наступныя дакументы:**
- копія пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь (старонка 31) або іншага дакумента, які сведчыць асобу;
 - аўтабіяграфія;
 - асабісты лістак па ўліку кадраў;
 - копіі дакументаў аб вышэйшай адукацыі, вучоных

- ступенях і званнях;
- характарыстыка з апошняга месца працы;
- фатаграфія памерам 30 мм x 40 мм;
- праект канцэпцыі развіцця дзяржаўнай установы “Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік “Нясвіж”.

Тэрмін падачы дакументаў — да 01.10.2010 уключна.

Заявы, якія паступілі без пералічаных дакументаў або пасля 01.10.2010, не разглядаюцца.

Кантактныя тэлефоны:
204-86-10, 203-90-63, 203-75-66, факс: 203-90-45.

Адрас: 220004, г.Мінск, пр.Машэрава 11, каб. 919, 917, 605.

Паважаныя калегі!

Калі мы ўваходзім у бібліятэку, то становімся больш спакойнымі ад пачытай шчыні, якая вас акружае. Шчыні, якая напоўнена мільярдамі слоў і пачуццяў, захаваных у кнігах. Таму ў прафесійнае свята — Дзень бібліятэк — хочаша скажаць вам, не парушаючы спакою, словы падзякі — за любоў да чытання ў дзяцінстве, за фарміраванне густу ў юнацтве, за тое, што дапамагаеце знайсці самога сябе ў маладосці і ў сталых гадах.

Вы валодаеце велізарнымі магчымасцямі ўплыву на развіццё культуры, навукі, адукацыі, матэрыяльнай

і духоўнай сфер жыцця грамадства. Ваша місія — пачэсная, але адказная і складаная. Таму аддаю даніну пашаны вам — людзям, якія прысвяцілі сябе яе выкананню, зрабілі бібліятэчную справу справай свайго жыцця.

У гэты святочны дзень дазваляе пажадаць вам здароўя, радасці, сямейнага дабрабыту, невычарпальных сіл і энергіі для засваення новых прафесійных гарызонтаў, творчых перамог і далейшых звыясненняў на карысць Беларусі!

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка

Карпаратыўны каталог

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі паведамляе “К”, што гэтымі днямі адбываецца прыёмка ў вопытную эксплуатацыю зводнага электроннага каталога рэсурсаў бібліятэк краіны. Прэзентацыя яго адбудзецца ў бліжэйшы час.

У карпаратыўным каталогу спярша будуць “звездзены” рэсурсы буйных устаноў. Да прыкладу, прадстаўлены Нацыянальная бібліятэка Беларусі, Рэспубліканская навукова-тэхнічная і Цэнтральная навуковая бібліятэка Акадэміі навук.

З 2012 года, дадае Раман Матульскі, мяркуецца далучэнне абласных бібліятэк. А тэмпы падключэння раённых структур будуць залежаць ад ступені іх гатоўнасці: тэхнічнай узброенасці, прафесійнай падрыхтоўкі персаналу.

Карпаратыўны каталог будзе адкрытым, карыстальнікі займеюць магчымасць не толькі хутка адшукаваць патрэбную літаратуру, але і замаўляць яе.

А на ўрачыстасцях з нагоды Дня бібліятэк Рэспублікі Беларусь было паведамлена аб атрыманні галоўнай кніжнай скарбніцай краіны кніг з фондаў бібліятэкі Кангрэса ЗША. Гэта акцыя з’яўляецца крокам у адказ з амерыканскага боку. Летам, пад час знаходжання ў Вашынгтоне, дырэктар НББ Раман Матульскі перадаў у згаданую ўстанову сто беларускіх выданняў у рамках акцыі “Беларусь сёння”.

“Далягляды...” у Мсціславе

Сёння ў старадаўнім Мсціславе завяршаецца двухдзённае свята мастацтваў, зладжанае Нацыянальным канцэртным аркестрам Беларусі пад кіраўніцтвам народнага артыста краіны, прафесара Міхаіла Фінберга.

Гэты фестываль, што праходзіць ужо ў дзявяты раз, носіць імя народнага артыста Беларусі, фалькларыста і кампазітара Мікалая Чуркіна — аднаго з заснавальнікаў нацыянальнай кампазітарскай школы XX стагоддзя. Гэта вызначыла і асаблівасці мсціслаўскіх фестываляў: тут гучыць, найперш, беларуская музыка XX стагоддзя. У мінулыя гады, акрамя самога М.Чуркіна, ушаноўвалі памяць Мікалая Аладава,

Яўгена Глебава, многіх іншых творцаў. На гэты раз — кампазітара Пятра Падкавырава, 100-годдзе з дня нараджэння якога адзначаецца сёлета. Камерныя калектывы аркестра прапануюць таксама прэм’ерную праграму “Беларуская музыка XX стагоддзя на творчай радзіме М.Чуркіна”.

Не забыты і Фрыдэрык Шапэн, музыка якога гучыць у нечаканых версіях камернага калектыву аркестра на чале з Валерыем Сарокам. Канцэрт, што называецца “Шапэн у музычнай культуры Беларусі”, акцэнтую сувязі польскага класіка са шматлікімі дзеячамі нашай нацыянальнай культуры: Напалеонам Ордам, Адамам Міцкевічам, Станіславам Манюшкам, Янам Карловічам ды іншымі. А выстаўку, прысвечаную Ф.Шапэну, прывезлі выхаванцы студыі

Цэнтральная плошча Мсціслава.

выяўленага мастацтва Палаца культуры Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода, якой кіруе Святлана Купрыянава.

Завяршыцца свята гала-канцэртнама салістаў аркестра на плошчы, што ўвасобіць на практыцы “Далягляды беларускага эстраднага мастацтва” (а менавіта так была названа творчая сустрэча мастра М.Фінберга з жыхарамі раёна).

Маладыя акадэмікі

У пачатку кастрычніка “акадэмікаў” у Мінску значна паболее. З 2 па 9 кастрычніка пройдзе Другая Маладзёжная музычная акадэмія краін СНД, артыстычным дырэктарам якой з’яўляецца сусветна вядомы Юрый Башмет. У ёй возьмуць удзел больш за 30 лепшых студэнтаў вышэйшых навучальных музычных устаноў.

Летась гэты праект праходзіў у межах Міжнароднага фестывалю Ю.Башмета, сёлета набыў самастойнасць, хаця і супадае з некалькімі фестывальнымі днямі. Дый ягонае праграма значна па-

шырылася.

Майстар-класы і індывідуальныя заняткі па акадэмічных спевах, скрыпцы, альту, віяланчэлі і фартэпіяна будуць даваць вядучыя музыканты і прафесары з

Азербайджана, Бельгіі, Германіі, Грэцыі, Італіі, Расіі. Акрамя таго, адбудуцца, як і летась, творчыя сустрэчы са знакамітацямі і, галоўнае, выступленні прызнаных майстроў і маладых талентаў. Таму ў рамках Маладзёжнай акадэміі прадугледжаны тры гала-канцэрты. Першы — выкладчыцкі, другі — студэнцкі, а трэці — сумесны. Даўно заўважана: у такім “спарбортніцтве” перамагаюць усе! Бо сумеснае музычаванне — бы зацікаўленая гутарка, у якой суразмоўцы не высвятляюць, хто лепей, а разам шукаюць музычную ісціну, што крыецца ў гармоніі і прыгажосці.

АБ’ЯВЫ РЭКЛАМА

ДВОРЕЦ РЕСПУБЛИКИ *

Приглашает на постоянную работу в Президентском оркестре Республики Беларусь

директора оркестра и менеджера (администратора коллектива), а также артиста эстрадно-симфонического оркестра (валторна — 1 чел.) на период нахождения в отпуске по уходу за ребенком до 3-х лет основного работника. Для резюме: факс 229-91-84, e-mail — yag@palace.by;

объявляет конкурс на замещение вакантных должностей в Президентском оркестре Республики Беларусь:

артист эстрадно-симфонического оркестра (контрабас, фортепиано (синтезатор), фагот) — 3 чел.

Срок подачи заявок и документов — один месяц со дня опубликования объявления по адресу: пл. Октябрьская, д.1, 220030, г.Минск. К заявлению прилагать документы, предусмотренные Инструкцией о порядке проведения конкурса, утвержденной Министерством культуры Республики Беларусь от 22.01.2009 г. № 3.

Дополнительная информация по телефонам: 229-90-50, 229-90-08, 229-90-04.

Стыпендыяльная праграма Міністра культуры і нацыянальнай спадчыны Рэспублікі Польшча “Gaude Polonia” *

Нацыянальны цэнтр культуры аб’яўляе конкурс на атрыманне стыпендыі на шасцімесячны курс навучання ў Польшчы ў рамках стыпендыяльнай праграмы Міністра культуры і нацыянальнай спадчыны Рэспублікі Польшча “Gaude Polonia”. Праграма “Gaude Polonia” прызначана для маладых дзеячаў культуры і перакладчыкаў з краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы.

Курс навучання ў Польшчы пачнецца 1 лютага і будзе доўжыцца да 31 ліпеня 2011 года. Набор удзельнікаў ажыццяўляецца на конкурснай аснове. Кандыдаты павінны валодаць польскай мовай на базавым узроўні. Заяўкі прымаюцца да 15 кастрычніка 2010 года.

Падрабязную інфармацыю аб праграме і бланкі анкет можна атрымаць на інтэрнет-старонцы www.nck.pl/kategoria/234/gaude-polonia/prtrue, а таксама ў польскіх дыпламатычных прадстаўніцтвах у Мінску і ў Нацыянальным цэнтры культуры ў Варшаве (тэл.: +48 22 210 01).

Адзел культуры Сенненскага райвыканкама запрашае сям’ю на работу ў сельскі Дом культуры аграгарадка “Ходцы”.

Пажадана валоданне музычным інструментам (баян або акардэон) аднаго з членаў сям’і. Населены пункт размешчаны ў адной з маляўнічых мясцін Сенненшчыны, у атачэнні трох найпрыгажэйшых азёр. Аграгарадок знаходзіцца ў 40 км ад г. Віцебск, у 20 км ад раённага цэнтра, на шляху аўтадарогі Віцебск — Сянно — Талочын.

Даецца новае жыллё.

Разгледзім Вашы варыянты.

Тэл. для даведак: 8(02135) 4-18-82, 4-17-52.

Музейнаму комплексу “Дудуткі” патрабуецца супрацоўнік на пасаду начальніка музейнага сектара.

Тэл.: (029) 613-77-01.

Рэклама на старонках газеты “Культура”: эфектыўна і прэстыжна!

Тэл.: (017) 334-57-41, 286-07-97.

Прынцып “Чым горш, тым лепш” — не спрацуе

Айчынныя творцы ў чаканні 1 студзеня 2011 года — менавіта з гэтага часу ўводзіцца новы парадок прадастаўлення дзяржаўнай падтрымкі арганізацыям культуры. Указ Прэзідэнта № 457 накіраваны на тое, каб стварыць больш спрыяльныя ўмовы для іх дзейнасці. Новыя меры павінны стаць таксама дадатковым штуршком для эфектыўнага развіцця нацыянальнага музычнага, харэаграфічнага, цыркавога, тэатральнага мастацтва і кінематаграфіі.

Зазначым, у пераліку ўстаноў, якія дзякуючы Указу Прэзідэнта краіны могуць разлічвацца на прэферэнцыі, знаходзяцца тэатральна-відовішчыныя арганізацыі, дзяржаўныя паркі культуры і адпачынку, запаркі, дзяржаўныя арганізацыі кінематаграфіі, якія ажыццяўляюць пракат і паказ фільмаў. Пад дзеянне заканадаўчага акта таксама падпаддуць дзяржаўныя арганізацыі кінематаграфіі, што займаюцца стварэннем фільмаў, у частцы іх падраздзяленняў, занятых тэатральнай дзейнасцю.

Каб высветліць, якія ж кардынальныя змены для згаданых устаноў рыхтуе пачатак наступнага года, і атрымаць кампетэнтныя каментарыі, карэспандэнты “К” звярнуліся да начальніка эканамічнага ўпраўлення Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Вольгі Кананюк.

— Найважнейшае адрозненне новага дакумента — нарматыўнае фінансаванне, якое нясе ў сабе зусім новы прынцып субсідзіравання ўстаноў, — зазначыла наша суразмоўца.

Растлумачым гэта больш падрабязна. Як вядома, на сённяшні дзень арганізацыям культуры субсідыі выдаткоўваюцца на пагашэнне страт. Калі ўстанова правільна склала фінансавы план, выйшла па ўсіх справаздачных паказчыках на добрыя вынікі, то з бюджэту атрымлівала субсідыі... у разы меней за тых калег, хто адпрацаваў з яшчэ большай стратнасцю, чым раней. Складваецца дзіўная карціна: чым горш працуеш, тым вышэйшая сума дзяржаўнай дапамогі

атрымліваецца! У такім выпадку аб стымуле да паляпшэння паказчыкаў і гаворкі быць не можа.

— З 1 студзеня кожнай з пералічаных у дакуменце ўстаноў вышэйстаячая арганізацыя будзе ўстанаўліваць колькасць мерапрыемстваў на год. Падкрэслім, нарматыў гэты дыферэнцыяваны для розных тыпаў арганізацый культуры: улічва-

Дзякуючы ільготам, дэклараваным ва Указе Кіраўніка дзяржавы № 457 ад 03.09.10 “Аб падтрымцы асобных арганізацый культуры і ўнясенні змен ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 28 снежня 1999 г. № 770”, асобныя арганізацыі культуры змогуць весці з 2011 года больш эфектыўную эканамічную палітыку, што ў сваю чаргу стане стымулам для далейшага развіцця творчай дзейнасці прадстаўнікоў культуры. Падрабязна пра тое, што чакае некаторыя арганізацыі галіны з 1 студзеня будучага года, — у гэтым нумары газеты.

юцца розныя фактары, сярод якіх, прыкладам, рэжым працы, спецыфіка творчай дзейнасці, наяўнасць уласнай сцэнічнай пляцоўкі. Такі падыход дазволіць дакладна вызначыць памеры і парадок выкарыстання бюджэтных субсідый. А выкананне нарматыву і, адпаведна, эфектыўная праца ў рамках выдаткаваных грошай становіцца падставай для атрымання дадатковых прэферэнцый, — растлумачыла начальнік эканамічнага ўпраўлення міністэрства.

Зразумела, са сродкаў рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў будзе працягнута фінансаванне бягучых выдаткаў. Так, у дакуменце прапісана субсідзіраванне стварэння і абнаўлення тэатральных пастацовак, канцэртных праграм, цыркавых прадстаўленняў. Заканатворцы ўлічылі і гастрольную дзейнасць тэатральна-відовішчых арганізацый. Дзяржаўныя сродкі пойддуць на набыццё копій кінастужак, а такса-

чым калектыве, але і аб умовах, у якіх гэты калектыв працуе. Указ Прэзідэнта № 457 таксама зацвяр-

джае радок выдаткаў на бягучы і капітальны рамонт памяшканняў, сродкі на неабходнае абсталяванне.

— Атрымаўшы грошы на пералічаныя мэты, усе астатнія выдаткі арганізацыя культуры будзе забяспечваць са свайго прыбытку, — дадала Вольга Кананюк. — Пасля пакрыцця гэтых выдаткаў і ажыццяўлення абавязковых плацяжоў у бюджэт ва ўстановы, што добра функцыяную, застаюцца грошы, якія можна будзе накіраваць ва ўласныя фонды накуплення і спажывання. Якраз гэтай унікальнай магчымасці многія нашы ўстановы раней былі пазбаўлены.

Мінус 25?

Атрымліваецца... 100

Указ Кіраўніка дзяржавы накіраваны на тое, каб паставіць на новыя рэйкі падтрымку культурна-відовішчых арганізацый і знайсці адзіны алгарытм для субсідзіравання гэтых устаноў. Да ўдзелу ў распрацоўцы такога значнага дакумента сярод іншых зацікаўленых асоб быў прыцягнуты старшыня

Савета дырэктараў тэатраў Рэспублікі Беларусь Эдуард Герасімовіч. Дырэктар Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага ведае спецыфіку праблемы, як кажуць, знутры.

— Шчыра рады з’яўленню гэтага Указа. Аб неабходнасці нарматыўнага фінансавання арганізацый культуры, пазначаных ва Указе № 457, я і мае калегі выказваліся неаднаразова. Але каб дакумент пра-

дзяржаўнага кантролю пад час інспекцыі тэатраў знайшоў неадпаведнасць выдаткоўвання датацый паводле існуючай нарматыўнай базы Рэспублікі Беларусь. Дарэчы, гэтая праверка і стала адной з дадатковых падстаў для распрацоўкі новага Указа Кіраўніка дзяржавы.

Эдуард Герасімовіч у свой час прымаў актыўны ўдзел у распрацоўцы Указа Прэзідэнта № 770, у які сёння ўнесены змяненні. Па яго словах, найвялік-

шым тлумачылі, як нам на практыцы прымяняць прыняты Указ. Каб устанавіць цэны, патрабавалася не толькі зарэгістраваць іх у падатковай інспекцыі, але ўзгадніць іх з Міністэрствам культуры, напісаць тлумачальныя запіскі з абгрунтаваннем для той ці іншай сумы... Пакуль пройдзеш праз усе ўзгадненні — змарнуеш каштоўны час. У мяне быў выпадак, калі цэны білетаў на пастаноўку з удзелам Алісы Фрэйндліх, што ішоў на

Закон асабістай матывацыі

шым заваяваннем тады сталася прыняцце пункта 4, які забяспечваў свабоду ва ўстанаўленні кошту квіткаў у рамках 75 працэнтаў ад агульнай колькасці месцаў у зале.

нашай сцэне, узгаднілі толькі за тры дні да спектакля!

Указ Прэзідэнта краіны № 457 закліканы выправіць гэтую сітуацыю і вызваліць тэатральна-відовішчыныя арганізацыі ад залішняй пісаніны. А пазбавіўшыся “нарматыўнай вілкі”, установы культуры змогуць больш эфектыўна займацца цэнаўтварэннем, што ў сваю чаргу дапаможа паляпшыць іх фінансавы станавішча. Для стмулявання дзелавой атмасферы распрацоўваецца прапанова аб адмене рэгулявання дзяржавай цэн на 25 працэнтаў білетаў на мерапрыемствы тэатральна-відовішчых арганізацый.

— Нельга сказаць, што 25-п р а ц э н т н ы бар’ер, які існаваў да гэтай пары, замінаў працы ўстаноў культуры, але тым не менш ён

цаваў на ўсе сто працэнтаў, неабходна прывесці да адзінага віду ўсе нарматывы, забяспечыць суаднесенне актаў заканадаўства з новым дакументам, — падкрэсліў Эдуард Герасімовіч. — Хацелася б пазнаёміцца і з праектам пастановы аб нарматывах забеспячэння культурнай дзейнасці арганізацый культуры, які сёння рыхтуецца да разгляду ў Савета Міністраў. Зацікаўлены ў тым з улікам мінулагодняй гісторыі, калі Ка-

Меркавалася, што гэтая мера дазволіць дырэктару ўстановы імгненна вырашаць пытанні з устанавленнем цэн на білеты. Прыкладам, спектакль ідзе пры аншлагах — дырэктар на наступны месяц закладвае новыя цэны, каб зрабіць большую касу. Калі ж з цаной перабольшылі і паказчыкі напаяўняльнасці залы папаўзлі ўніз, кіраўнік “адкручвае” назад: памяншае кошт квітка. Такая практыка — натуральная для прафесійнага мене-

д ж а р а любой краіны свету.

— А на справе атрымалася ўсё куды цяжэй, — працягвае дырэктар горкаўскай трупы. — Аказалася, што Міністэрства фінансаў, Савет Міністраў краіны выдалі свае нарматывы, якія

абмяжоўваў іх свабоду, — падкрэсліла Вольга Кананюк. — З прыняццем новага дакумента кожная арганізацыя зможа самастойна фарміраваць цэны цалкам на ўсю глядзельную залу. Міністэрства культуры упэў-

нена, што новаўвядзенне не справакуе рэзкага ўздыму цэн. Хутчэй, установы змогуць удасканаліць сістэму цэнафарміравання.

І гэта зразумела: які тэатр ці філармонія пагодзіцца са стра-тай большасці публікі, што адразу адбудзецца, калі на квітках загарачца дадатковыя “нулікі”? Канешне, ёсць мерапрыемствы, якія змогуць за адзін вечар “зрабіць касу” на пэўны перыяд. Але асноўная маса публікі тут складаецца са шчырых прыхільнікаў мастацтва, якія не змогуць дазволіць сабе патрапіць на канцэрт або спектакль за вялікія грошы.

— Упэўнены, нават у новых умовах тэатры захаваюць дыферэнцаваную сістэму квіткаў, — дадаў Эдуард Герасімовіч. — У нас сацыяльная накіраванасць мастацтва, мы павінны задзейнічаць насельніцтва, не падзяляючы глядача па таўшчыні кішэні. У прыватнасці я кажу пра дзіцячую аўдыторыю, якая заўтра стане патэнцыйным глядачом тэатра. Нездарма ў нас існуе інстытут дзяржаў-

дам, лепшага працаўніка можна будзе заахваціць прэміяй, грошы на якую лёгка знайдзецца ў гэтай дадатковай “скарбонцы”.

Але тэатры маюць пэўную спецыфіку: у іх проста не можа быць прыбытку, бо яны з’яўляюцца арганізацыямі, якія атрымалі субсідыі. Гэтыя ўстановы адрозніваюцца спецыфічнай формай кіравання фінансамі ў бюджэтайнай сферы. Таму ўзнікае пытанне: з якіх сродкаў створаць вышэйназваныя фонды?

— Падкрэслю, на сённяшні дзень тэатры, у адрозненне ад некаторых устаноў, што ўвайшлі ў пералік, ужо маюць фонды накаплення і спажывання, — дадаў Эдуард Герасімовіч. — Гэта сапраўды слушнае пачынанне, якое дапамагае падтрымліваць у годным стане фінансавы падмурак установы. Магчыма, згодна з новым Указам фонды таксама будуць папаўняцца за кошт дадатковых фінансавых сродкаў, атрыманых ад рэалізацыі квіткаў.

З іншага боку, як адзначыў наш суразмоўца, установы культуры, якіх тычыцца Указ, атрымаюць новыя магчымасці для сваёй дзейнасці — адмена падатку на прыбытак павялічыць пазабюджэтайныя фонды арганізацый. А гэта тыя грошы, якія ўстанова можа патраціць паводле ўласнай патрэбы.

— Не раз узнікала такая банальная праблема, — кажа Мікалай Пашынскі. — Праходзіць конкурс або фестываль, і яго ініцыятары хочуць купіць для пераможцаў добрыя прызы. За бюджэтайныя сродкі гэта зрабіць немагчыма — такіх выдаткаў не прадугледжана. А вось за тыя грошы, якія ты заробіў самстойна, — калі ласка!

На думку Мікалая Пашынскага, стварэнне фондаў накаплення і спажывання павінна стымуляваць як установы культуры, так і канкрэтных іх супрацоўнікаў болей разлічваць на ўласныя сілы пры вырашэнні найважнейшых задач — ад мадэрнізацыі матэрыяльнай базы і да павышэння ўласнага дабрабыту.

ных паслуг, — светлая мара ўсіх работнікаў культуры з рэгіёнаў.

— Мы ўжо падлічылі, што гэта дазволіла б нам набываць па тры камплекты сучаснай аўдыёапаратуры ў год, — кажа начальнік аддзела культуры Смаргонскага райвыканкама Таццяна Ражава. — І, такім чынам, спакваля мадэрнізаваць матэрыяльную базу клубных устаноў сваімі высілкамі, не спадзеючыся толькі на дапамогу з мясцовых бюджэтаў. Бо, на жаль, сёння ўмовы ў некаторых установах культуры раёна не зусім адпавядаюць высокім патрабаванням наведвальнікаў.

У сваю чаргу, менавіта апошні фактар многія работнікі культуры лічаць ці не найважнейшай перашкодай для выканання плана платных паслуг. Намякаючы на тое, што атрымаваецца зачараванае кола: няма сродкаў на добрую тэхніку — няма і добрай выручкі ад дыскатэк і канцэртаў.

— Патрабаваць ад чалавека грошы за танцы пад касетны

Якім будзе Інстытут культуры?

Установа, дзе не толькі навучаюць і даследуюць

Па прапанове Міністэрства культуры нашай краіны будзе створаны Інстытут культуры Беларусі. Адпаведная пастанова ўжо прынята Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Так што працаваць новая ўстанова пачне ўжо сёлета. Пра мэты яе стварэння і кірункі будучай дзейнасці распавёў “К” намеснік міністра культуры краіны Тадэвуш СТРУЖЭЦКІ:

— На сёння вызначаны часты прыярытэтны напрамкі, па якіх будзе працаваць Інстытут культуры Беларусі. Гэта навукова-метадалагічнае і прагнозна-аналітычнае забеспячэнне дзейнасці сферы культуры і мастацтва, павышэнне кваліфікацыі супрацоўнікаў устаноў культуры і мастацтва, ахова гісторыка-культурнай спадчыны і, нарэшце, прэзентацыя нацыянальнай культуры за мяжой, работа з беларусамі замежжа.

— Пeralічаныя вамі кірункі нельга назваць абсалютна новымі: усім гэтым розныя ўстановы займаліся і раней. Ёсць у новага інстытута і доўгая перагледы, што пачынаецца, мабыць, ажно са знакамітага Інбелкульту (Інстытута беларускай культуры), які існаваў у 1920-я гады. Дый у 1991—2008 гадах у нас дзейнічаў Інстытут праблем культуры, некаторыя функцыі якога перайшлі да Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў (раней, дарэчы, ён таксама называўся Інстытутам культуры). Праўда, ніводная з гэтых устаноў не мела такога шырокага спектру пералічаных вамі сфер дзейнасці. Пэўна, узнікла неабходнасць з’яўдзіцца намагацца?

— Менавіта так. Бо мы бачым новую ўстанову сапраўды комплексным навукова-адукацыйным і арганізацыйна-метадычным цэнтрам у сферы культуры Беларусі, які больш цесна з’яднаў бы навуку і практыку. Найноўшыя навуковыя распрацоўкі, у тым ліку метадалагічныя, а таксама інавацыйныя падыходы з’ядналіся б з дакладнай метадычнай дапамогай, інфармацыйна-аналітычным агляды — з прагнознымі паказчыкамі, захаванне нашай спадчыны — з лекавага і шырокай папулярнасцю, далейшае развіццё кантактаў — з актывізацыяй супрацоўніцтва з беларусамі замежжа. Такі комплексны падыход дазволіць сістэматызаваць асобныя намячаныя, якіх ён тычыцца, забяспечыўшы фінансавым грунтам многія крэатыўныя ініцыятывы. Захаваўшы, пры гэтым, дзяржаўную падтрымку для сацыяльна значных праектаў — адно што, зрабіўшы яе больш адраснай.

Але, разам з тым, ён прымушае згадаць і вядомую ісціну: “свабода — гэта адказнасць”. Увядзенне нарматываў дзейнасці арганізацый культуры пазбавіць іх персанал ад шкоднай думкі, што нехта можа атрымаць грошы з бюджэту толькі за сам факт свайго існавання.

Настасся ПАНКРАТАВА, Ілля СВІРЫН

ны, распачне працу ў непасрэдным кантакце з Камісіяй пры Савеце Міністраў Беларусі па выяўленні, вяртанні, сумесным выкарыстанні і ўвядзенні ў навуковы і культурны абарот нацыянальных культурных каштоўнасцей, якія знаходзяцца за межамі Беларусі. У структуру Інстытута будзе ўключаны і Цэнтр захавання спадчыны вуснай традыцыі беларусаў, які цяпер існуе пры Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў.

— Ці вывучаўся замежны вопыт пры распрацоўцы ўсіх гэтых пытанняў? Як будучы вырашацца кадравыя праблемы, наяўнасць матэрыяльнай базы?

— Замежны вопыт, вядома, ўлічваўся. Падобныя кардынацыйныя цэнтры з рознымі структурамі і назвамі існуюць у многіх краінах, так што гэта шмат у чым апрабавана і перспектыўная мадэль.

Інстытут змесціцца ў вядомым многім дзеячам культуры будынку — па вуліцы Каліноўскага, 12. Менавіта там знаходзіліся і колішні Інстытут праблем культуры, і Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў. Так што для пачатку дзейнасці новай установы неабходная матэрыяльная база маецца: там ёсць не толькі памяшканні для аўдыторных заняткаў, але і лекцыйная зала, свой інтэрнат, які можа змясціць да сотні чалавек. Пагадзіцеся, гэта таксама немагчыма, бо штомесеца у інстытуте будучы павышаць кваліфікацыю, удзельнічаць у семінарах і канферэнцыях прадстаўнікі ўсіх рэгіёнаў Беларусі, знаёмячыся з лепшымі сучаснымі тэарэтычнымі і практычнымі распрацоўкамі навукоўцаў і метадыстаў. Канешне ж, матэрыяльна-тэхнічная база патрабуе ўмацавання, у тым ліку і за кошт стварэння дадатковых камп’ютарных класаў, спецыяльных лабараторый, набыцця сучаснага абсталявання. Што ж да кадравых пытанняў, дык у новую ўстанову пярыйдзе, найперш, большасць супрацоўнікаў цяперашняга Інстытута павышэння кваліфікацыі: яшчэ тыдзень таму там быў праведзены агульны сход, дзе ўсё гэта абмяркоўвалася. Безумоўна, запыт і новых спецыялістаў — і маладых, і тых, хто мае багаты вопыт у сваёй сферы дзейнасці, валодае замежнымі мовамі, бо Інстытут мяркуе актыўна развіваць міжнародныя культурныя сувязі. Спадзяёмся, ідэі новай установы будучы падхоплены папраўдзе неабякавымі людзьмі, якія дбаюць пра захаванне, далейшае развіццё, папулярнасцю і сусветнае прызнанне нашай нацыянальнай культуры.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Замест “нарматыўнай Вілкі”

ных тэатраў. Мы можам сабе дазволіць займацца не толькі камерцыяй, але і выхаваннем, ідэалогіяй. І цана на білет адыгрывае не апошнюю ролю.

Фондавы стымул

Асабліва “салодкім” пунктам новага дакумента стаў абзац, які вызваляе арганізацыі культуры ад абкладання падаткам на прыбытак. Такім чынам, рэфармаванне фінансавога плана становіцца значным стымулам для плённай працы, бо прыбытак можна будзе смела скарыстоўваць на ўласныя патрэбы арганізацыі.

— Сёння, у працяг Указа Кіраўніка дзяржавы, рыхтуецца праект пастановы Савета Міністраў, дзе прадугледжваецца фарміраванне фондаў накаплення і спажывання, — зазначыла Вольга Кананюк.

Плануецца, што кіраўнікі прыбытковых арганізацый не менш за 10 працэнтаў ад агульнага аб’ёму прыбыткаў, накіраваных на фарміраванне фондаў, будучы выдаткоўваць на стварэнне новых спектакляў, паказаў, канцэртаў, а таксама для набыцця неабходных для гэтых мэтаў абсталявання і інструментаў. Магчыма, частка сродкаў на пагажэнне арэнднай платы, правядзенне неабходнага рамонтна таксама будзе брацца з фонду накаплення.

Фонд спажывання возьме на сябе пакрыццё выдаткаў сацыяльнага характару. Прыклад-

Лейтматыў — адказнасць

На думку начальніка ўпраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Мікалая Пашынскага, тыя ўстановы культуры, якіх тычыцца Указ №457, павінны будучы ставіцца да сваёй працы больш адказна. І менавіта гэтак можна сфармуляваць лейтматыў новага прававога акта.

— Ад работнікаў культуры патрабуецца датклівае планаванне ўласнай дзейнасці і асабліва яе фінансавога вымярэння, — кажа Мікалай Пашынскі. — Кожны рубель з дзяржаўнага бюджэту будзе выдаткоўвацца на канкрэтную мэту, і за эфектыўнасць яго выкарыстання трэба будзе даць справядлівае.

Віцебск здавён лічыцца адным з найбуйнейшых цэнтраў канцэртнай дзейнасці на Беларусі. Адпаведна, тэма рэгулявання цэн на білеты там добра вядома і ўсебакова вывучана на практыцы.

— Прафесіяналы ўжо даўно пераканаліся ў тым, што цану ў дадзеным выпадку можа рэгуляваць толькі сам рынак — ці, іншымі словамі, глядацкая кан’юнктура, — перакананы начальнік ўпраўлення культуры. — А яна, у сваю чаргу, залежыць ад вельмі многіх фактараў, і кожны з іх не прадугледжана ў ўзроўні нарматыўных актаў.

Не дапамога, а прэферэнцыі

Указ Прэзідэнта краіны распаўсюджваецца адно на некаторыя віды устаноў культуры. Але ж гэты дакумент выклікаў розгалас не толькі ў іх сценах.

На думку дырэктара Нацыянальнага гістарычнага музея Сяргея Вечара, адмена рэгулявання цэн на білеты ў музеі можа мець выключна станоўчыя вынікі:

— Прыходзячы да нас, людзі дзіўляцца: чаму дзіцячы білет у Нацыянальны музей каштуе танней за марожанае? А паводле заканадаўства, павышаць цану на яго мы можам толькі вельмі паступова. Думаецца, прафесіяналы ў гэтай сферы самі здатныя вызначыць цэны, якія б, з аднаго боку, адпавядалі эканамічным інтарсам установы, а з іншага — не адштурхоўвалі наведвальніка. За лета мы правялі колькі ўдалых камерцыйных выставак, і іх поспех адчуў кожны супрацоўнік, зірнуўшы ў свой разліковы, — кажа ён. — І вельмі важна, што Указ Кіраўніка дзяржавы стварае новыя фінансавыя магчымасці для стымулявання самых руплівых і ініцыятыўных работнікаў, рэалізацыі смелых задумаў. Шкада толькі, што нас ён не тычыцца.

Адмена падатку на сродкі, атрыманыя за кошт плат-

магнітафон сёння ўжо немагчыма, — перакананы Мікалай Пашынскі. — Наведвальнік заўсёды прыдзірліва пытае: а за што ж я плачу?

Разумеючы новыя эканамічныя ўмовы, многія дырэктары клубных устаноў ужо не спадзяюцца выключна на прамую дапамогу ў вырашэнні сваіх праблем. Аднак просяць толькі аб пэўных заканадаўчых прэферэнцыях, якія б надалі сілу знакамітай бізнес-формуле: “зарабіў і ўклаў, каб зарабляць яшчэ болей”.

Цяжка ўсумніцца ў тым, што новы Указ адпавядае агульнай тэндэнцыі па лібералізацыі беларускай эканомікі. У значнай меры, гэты нарматыўны акт развязае рукі тым установам, якіх ён тычыцца, забяспечыўшы фінансавым грунтам многія крэатыўныя ініцыятывы. Захаваўшы, пры гэтым, дзяржаўную падтрымку для сацыяльна значных праектаў — адно што, зрабіўшы яе больш адраснай.

Але, разам з тым, ён прымушае згадаць і вядомую ісціну: “свабода — гэта адказнасць”. Увядзенне нарматываў дзейнасці арганізацый культуры пазбавіць іх персанал ад шкоднай думкі, што нехта можа атрымаць грошы з бюджэту толькі за сам факт свайго існавання.

Настасся ПАНКРАТАВА, Ілля СВІРЫН

Сёння завяршаецца Міжнародны тэатральны фестываль “Белая вежа”. У пятнаццаты раз форум падводзіць вынікі творчага саборніцтва амаль дваццаці калектываў. Прыхільнікаў фестывалю чакае надзвычайны сюрпрыз: спецыяльна для форуму Сім-фанічны аркестр Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы сумесна з салістамі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета прадстаўляюць камічную оперу “Мядзведзь” Сяргея Картэса паводле аднайменнай аднаактоўкі Антона Чэхава. Але, праўду кажучы, творчымі сюрпрызамі і падарункамі быў насычаны практычна кожны фестывальны дзень.

Пра тое, што сёння “Белая вежа” з’яўляецца не толькі старэйшым і самым буйным айчынным тэатральным фестывалем, але і творчым форумам, вядомым далёка за межамі нашай краіны, сведчыць многае. У тым ліку і статус акадэмічнага, які не так даўно брэсцкі тэатр атрымаў першым і пакуль што адзіным з абласных калектываў рэспублікі. А пад час адкрыцця “Белай вежы” кіраўнік тэатра і дырэктар фестывалю Аляксандр Козак быў абвешчаны акадэмікам Міжнароднай акадэміі тэатра: яе прэзідэнт Уладзімір Уласаў урачыста паведаміў аб гэтым рашэнні і ўручыў адпаведны пасведчанні.

Пад знакам Чэхава

Сёлетняя праграма фестывалю была прысвечана 150-годдзю з дня нараджэння Антона Чэхава. І значную частку афішы склалі пастаноўкі паводле твораў класіка. Натуральна, работы гэтыя далі падставы для “шматсерыйнай” размовы пра тое, чым жа для тэатра дня сённяшняга і сучасных творцаў з’яўляецца творчая спадчына такіх тытанаў мастацтва, як Чэхаў, і наколькі гнуткім з’яўляецца само паняцце тэатральнай традыцыі ў працэсе стварэння спектакля.

Чэхаўскую спадчыну арганізатары “Белай вежы” прапанавалі ў самай рознай “кулінарнай” апрацоўцы. Адкрылі фестывальную праграму купалаўцы з іх

Сцэна са спектакля “Бездань” Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа (Беларусь).

Які фарватар у “Белай вежы”?

саўнддрамным эксперымантам над “Вяселлем” — спектаклем у рэжысуры масквіча Уладзіміра Панкова, знаёмага брэсцчанам па яркім і глыбокім спектаклі “Гогаль. Вечары. Частка 1”, які летась атрымаў Гран-пры брэсцкага форуму. Акцёр Вячаслаў Мілер з Аўстраліі ў жанры манаспектакля “Мая Арыядна” вырашыў адцягнуць чэхаўскае апавяданне ўласнымі аўтарскімі вершамі, ствараючы на сцэне эмацыянальна-лірычнае дзейства, прасякнутае асабістым працуваннем і пражываннем класіка. Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі са сваёй “Чайкай” атабарыўся ў гарадскім парку, змяшчаючы дра-

Сцэна са спектакля “Шлях да індыйскай культуры” Арт-групы “Акіян” (Індыя).

матэрыялы твор у прыроднае, “живое” атачэнне. А Львоўскі тэатр “Уваскрэсненне”, які некалькі гадоў таму атрымаў Гран-пры фестывалю за свой вулічны “Вішнёвы сад”, у гэтым годзе, у дадатак да яго, прывёз у Брэст і сцэнічны варыянт твора.

Звярнуліся да спадчыны Чэхава і гаспадары фестывалю. Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы прадставіў на суд глядачоў “Тры сястры” ў рэжысуры Цімафея Ільёўскага. Ідэя пастастаноўкі ажыццяўлення гэтага твора на сцэне вітала ў калектыве цягам шасці гадоў, і акурат у рамках “Белай вежы” адбыўся першы паказ спектакля на патрабавальную фестывальную публіку, які, на маю думку, меў пэўны творчы плён. І не толькі для крытыкаў, якім “Тры сястры” далі багатую глебу для разважанняў пра магчымасці сучасных трактовак знакамітай п’есы, але і для самога тэатра. Падаецца, там адчулі, што самая вялікая складанасць у тэатры — быць простым, бо толькі гранічная прастата акцёрскага існавання і рэжысёрскага вы-

казвання на сцэне здольная спараджаць сапраўдныя метафары.

Зрэшты, далёка не кожны з прадстаўленых у афішы “чэхаўскіх” спектакляў выклікаў станоўчыя эмоцыі і жаданне дайсці да сутнасці тэатральнай трактоўкі

аўтарскага матэрыялу. У прыватнасці, Гродзенскі абласны драматычны тэатр прадставіў сваю версію “Чайкі”, якая, на думку рэжысёра Валянціна Мацулевіча, прэтэндуе на “класічнае прачытанне” твора. Аднак на паверку самым класічным з прапанаванага нам гродзенскімі акцёрамі былі адно толькі... тэатральныя штампы, якія так і сыпаліся на сцэне адзін за адным. Што ж, сказала, відаць, тое, што калектыву гэты праз адсутнасць у апошнія гады прадуманага мастацкага кіраўніцтва практычна выпалі з агульнабеларускага тэатральнага поля і ператварыўся ў сапраўдную “істоту з Чырвонай кнігі”, якую вельмі складана пабачыць дзе-небудзь, акрамя “арэала ўласнай сцэны”.

Спадкаемства XXI стагоддзя

Нягледзячы на тое, што сучаснага ірландскага драматурга Марціна Мак-Донаха называюць “Шэкспірам XXI стагоддзя”, думаецца, акурат ён у рамках сёлет-

няй “Белай вежы” працягнуў у нашы дні чэхаўскую традыцыю пільнай увагі да чалавек “як меры жыцця”. І яго “Калека з Інішмана”, прадстаўлены Пермскім тэатрам “Ля моста”, стаўся, бадай, адной з самых яркіх і бяспрэчных падзей сёлетняга фестывалю. У рэпертуары калектыву не адна і не дзве п’есы ірландца — пяць! Аднак яны, створаныя ў падобнай стылістыцы, з “пазнавальнымі” акцёрамі, не ўяўляюць сабою тэатральнага серыяла, які можна глядзець з любога месца: кожны спектакль тэматычна самастойны і завершаны. І пры гэтым усе яны складваюцца ў эпічную карціну, што распаўядае пра сучасныя норавы... не, не Ірландыя — свету, дзе пануе “кантактна-штуршковы” спосаб стасункаў і людзі амаль забыліся на чалавечую цеплыню і спагадлівасць.

Хаця, па словах рэжысёра Сяргея Фядотава, для пермскага калектыву “Белая вежа” — 85-ы фестываль у іх творчай біяграфіі, на працягу ўсяго спектакля (а гэта дзве гадзіны сорок хвілін без антракту!) не было ніводнага імгнення, калі сцэнічная прастора не аказалася б напоўненай цікавым, “густым” жыццём. Бліскучы акцёрскі ансамбль і дакладны, тонкі акцёрскі работы. Нягледзячы на знарочыстую вонкавую “драўлянасць” персанажаў, з кожнай хвілінай сцэнічнай дзеі мы становімся сведкамі і саўдзельнікамі тытанічна складанага працэсу фармавання гэтых “бярвёнаў”, ператварэння іх у людзей, істот, якія здольныя не толькі рэ-

Сцэна са спектакля “Мая Арыядна” Тэатра жывой паззіі “Эмпірэй” (Аўстралія).

агаваць на знешнія “штуршкі”, але і знаходзіць унутры сябе жывыя, чалавечыя памкненні і перажыванні.

Пачуць пра Беларусь і... прыехаць

Штогод у рамках “Белай вежы” брэсцкі тэатрала маюць магчымасць знаёміцца з самымі рознымі тэатральнымі культурамі свету. Сёлета ўпершыню на брэсцкі фэст завітаў калектыву з індыйскай Курукшэтры — Арт-група “Акіян”, якая працуе на сплыве тэатральнага, хараграфічнага і музыкальнага мастацтваў.

Сцэна са спектакля “Вяселле Мабарака” Тэатра Bazisazan (Іран).

Сцэна са спектакля “Чырвоны Капурок” Панявежскага тэатра лялек на колах (Літва).

як, абсалютна выпадкова, у адной песні мы пачулі: “Беларусь”, — распаўядае рэжысёр калектыву Раві Шарма, — і нам стала цікава, што гэта за краіна. Пацікавіўшыся больш падрабязна, мы зразумелі, адчулі, што тут мусіць быць высокая тэатральная культура, і вырашылі абавязкова наведаць ваш край”.

Што ж, фестываль паказаў: інтарэс аказаўся ўзаемавыгадным і цікавым як для акцёраў з Індыі, так і для беларускай публікі. Апошняя спрычынілася не толькі да традыцыйных індыйскіх песень і танцаў, але і да тэатральнага асваення нацыянальнага эпасу “Махабхарата” і аднаго з самых драматычных яе герояў — Карны, чья гісторыя апавядаецца ў драме “Рашміраці”. І пад час кожнага прадстаўлення, а іх індыйскія акцёры давалі не толькі ў Брэсце, але і ў некаторых раённых гарадах, віталі Арт-групу “Акіян” шчырымі ўздзячнымі апладысмантамі.

Зрэшты, сёлета не толькі індыйская культура была прадстаўлена ў афішы “Белай вежы”. Не меншы глядацкі інтарэс выклікаў калектыву Bazisazan з Ірана, які паказаў “Вяселле Мабарака” — прадстаўленне, заснаванае на нацыянальных іранскіх паданнях і міфах. Зрэшты, у рэпертуары гэтага калектыву, што працуе ў стылістыцы вандруючага тэатра, не толькі нацыянальны матэрыял, але і сусветная класіка, у тым ліку і Антон Чэхаў. Праўда, па словах кіраўніка тэатра і рэжысёра Хасана Азімі, у Іране для таго, каб зрабіць драматургічны матэрыял такога

і Сухроб”, заснаванае на нацыянальным фальклорным матэрыяле і багатым этнаграфічным каларыце.

У рамках “Белай вежы” адбыўся “круглы стол”, удзел у якім узліў тэатральныя дзеячы Беларусі, Расіі, Украіны, Літвы, Германіі. Размова ішла пра тое, якім чынам “Белая вежа” можа развівацца ў будучым і якія з гэтых шляхоў падаюцца для яе найбольш прымальнымі і перспектыўнымі. Практычна ўсе госці, адзначаючы высокі ўзровень фэсту, пацярджалі: сёння каштоўнасць такога фестывальнага “спектакля”, як “Белая вежа”, вымяраецца, у значнай ступені, тым узроўнем тэатральнай культуры і прафесіяналізму, якія пануюць на сцэне і, адпаведна, перадаюцца ў глядзельную залу. Бо сёння прыхільнікі гэтага форуму — брэсцчане і госці горада — ужо ўяўляюць з сябе не проста цікаўную “біямасу”, што прагна паглынае любы тэатральны прапановы. Яны, цяперашнія гледачы, — удумлівыя, патрабавальныя і, што надзвычай важна і каштоўна, — адкрытыя для рознага роду творчых эксперымантаў. А таму і Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы, і “Белая вежа” мусяць трымаць тую высокую мастацкую планку, узнятую імі паўтара дзесяцігоддзя таму, і ні ў якім разе не зніжаць яе.

Таццяна КОМАНОВА,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Брэст — Мінск

Шчаслівы выпадак звёў актрысу Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М.Горкага Таццяну Баўкалаву з мэтрам сучаснага сусветнага кінематографіста Кшыштафам Занусі. Некалькі дзён супрацоўніцтва ў журы аднаго з буйных фестываляў раптам нарадзілі нечаканую прапанову: пан Кшыштаф прынёс беларускай актрысе некалькі п'ес для сумеснай работы. Тэатральны праект адразу набраў абароты, і ўжо 21 верасня на сцэне Рускага тэатра чакаецца прэм'ерны паказ спектакля "Дзева і смерць" чылійскага драматурга Арыеля Дорфмана ў пастаноўцы знакамітага польскага кінарэжысёра.

Карэспандэнты "К" заспелі творцу акурат пад час рэпетыцыі... Пан Кшыштаф крыху спазніўся, але з яго прыходам закуліснае жыццё адразу завірвала. Кіраўнік мастацка-пастаноўчай часткі Наталля Грамыка дапамагала

му, раскрыць бездань маральнага канфлікту. Гэтую ж па-кінематаграфічнаму стрыманую сцэнаграфію мінскаму тэатру прапанавала польскі сцэнограф, легенда еўрапейскага тэатра і аднадумца пана Кшыштафа Эва Старавейска.

Крыштаф Занусі і яго credo

Пра што сказала рэпетыцыя...

падбіраць адпаведны стол для інтэр'ера кватэры маленькай сям'і, у якой разгортаецца найвялікшая трагедыя. Манціроўшчыкі па некалькі разоў перасоўвалі бутафорскія дрэвы, імкнучыся як мага рэалістычнай перадаць атмасферу далёкай краіны, а мастак па асвятленні Віктар Кудзінаў асабіста забіраўся ў ложы, пераносіў пражэктары, мяняў каляровыя фільтры — некалькі гадзін карпатлівай працы, каб надаць адной-адзінай сцэне аповеду шчыпліваю нотку.

Такое скрупулёзнае стаўленне Кшыштафа Занусі да дэталей вядома прыхільнікам яго творчасці па фільмах майстра. Менавіта знарочыстая ашчаднасць у выбары колеру, беднасць фону, канцэнтрацыя на кантрастах дапамагала рэжысёру абвастрыць этычную дыле-

Але ў Мінску ўзнікла іншая праблема: камернасць дэкарацыі амаль патанула на велічнай сцэне Горкаўскага тэатра. Не дзіва, што пан Кшыштаф столькі часу прысвяціў менавіта тэхнічным праграм, шматкроць эксперыментываў з варыянтамі асвятлення, нястомна шукаў магчымасць увасобіць ілюзію адбіткаў крон дрэў на падмоствах... Усё гэта рабілася дзеля стварэння ў вялікай зале натуральнага пачуцця інтымнасці дзеі, што адбываецца.

А вось лягчэй за астатніх на апошніх перадпрэм'ерных рэпетыцыях адчувалі сябе, як ні дзіўна, акцёры. Справа ў тым, што асноўная работа з Таццянай Баўкалавай, Аляксандрам Ждановічам і Валерыем Шушкевічам праходзіла цягам жніўня... у варшаўскім доме Занусі!

— Мы такім чынам спрабавалі ўзгадаць старажытную традыцыю XVIII стагоддзя, калі тэатр быў сямейным прадпрыемствам. Мы разам жылі, рэпетыравалі, гатавалі ежу, гулялі з сабакамі і гаварылі, гаварылі, гаварылі, — прыгадвае сумесную працу з беларускімі творцамі пан Кшыштаф.

— Гэта быў незвычайны творчы вопыт, — дзеліцца ўражаннямі Аляксандр Ждановіч. — У гэтым унікальным доме — асобая атмасфера: там заўсёды віруе творчая думка, пастаянна прыходзяць неардынарныя асобы, змяняюць адзін аднаго студэнты з усіх краін свету! Такое бурлівае жыццё творцы дапамагае лепей зразумець яго рэжысёрскія задумы.

Аб незвычайных рэпетыцыях з трымценнем узгадвае і Таццяна Баўкалава:

— Мы займаліся ў атрыуме. За сценамі — сонца, чутны гулівая размова пані Занусі з хатнімі жывёламі, да нас

пастаянна забягаюць з тузін гаспадарскіх сабак, а я павінна іграць самаразбуральную трагедыю! Гэта было жудаснае пераадоленне сябе, аднак у такіх незвычайных умовах нараджаецца сапраўднае усведамленне вастрыні болю герані, з якім яна павінна ісці па простым і радасным, на думку тых, хто побач, жыцці.

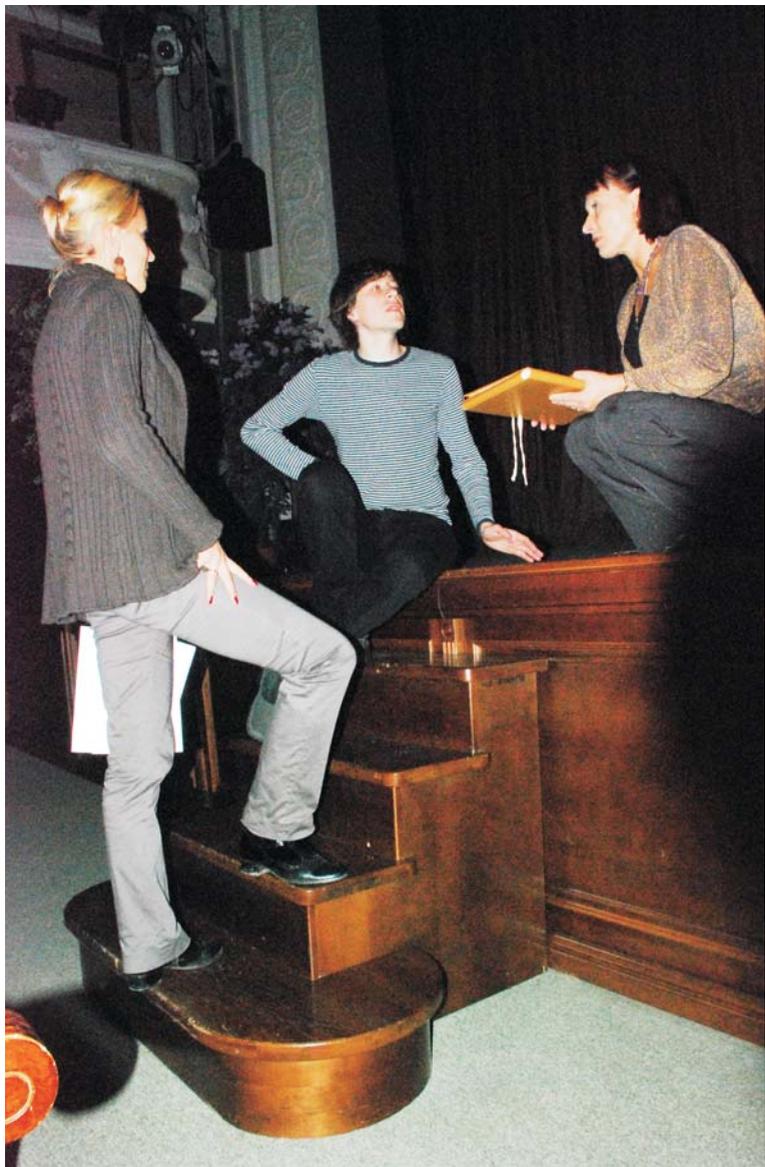
Дарэчы, Кшыштаф Занусі не лічыць, што рэжысёрскае "Я" павінна стаяць вышэй асобы акцёра. Як зазначыў мэтр, толькі ў акцёрскай імправізацыі нараджаецца сапраўды арыгінальны малюнак ролі, які робіць спектакль непаўторным, адзіным у свеце.

— П'есу Арыеля Дорфмана я некалі ставіў у Германіі. Працуючы з вашымі акцёрамі, бачу, як памяць іх былых ролей, нацыянальны менталітэт узнімае вядомы мне да апошняга радка тэкст на новую вышыню, — падкрэсліў польскі пастаноўшчык. — Прэм'ерны спектакль нясе ўніверсальнае пасланне: ад віны няма сыходу. Аб гэтым мы павінны нагадваць кожнаму новаму пакаленню. Галоўны акцэнт мінскай пастаноўкі —

канфлікт справядлівасці і міласэрнасці. Каб атрымаць прабачэнне, трэба набрацца сілы і папрасіць яго. Вось у гэтым парадоксе крыецца ключ для разумення пастаноўкі. На мой погляд, узняць падобную тэму проста неабходна ў нашу эпоху, калі чалавек замыкаецца ў перамовах на адлегласці і патроху губляе разуменне каштоўнасці сапраўдных зносін. Мы перастаем чуць адзін аднаго і тэхніцы давяраем болей, чым таму, хто побач. Але кожны прагне спачування, любові, падтрымкі — усё гэта можа даць менавіта тэатр як жывы духоўны прадукт. І такія шматнацыянальныя праекты, як сённяшні ў вашай краіне, дапамагаюць аб'ядноўваць людзей, даюць ім магчымасць зразумець сябе і сваіх блізкіх. Шчыра скажу, што я выступаю за тое, каб тэатр у глабальным сваім разуменні быў міжнародным. Мінская прэм'ера стане яшчэ адным крокам у бок сусветнага аб'яднання тэатра.

Настасся ПАНКРАТАВА

На здымках: у час рэпетыцыі ў Мінску 16 верасня. Фота Юрыя ІВАНОВА

Адкрыццё сезона ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі сабрала аншлаг: прыстаўныя крэслы ў партэры, моладзь на прыступках балкона. І — бясконцыя авачыі. А між тым, гэта быў вечар прэм'ер. І гучала не толькі знакамітая "Рапсодыя на тэму Паганіні" С.Рахманінава (дарэчы, упершыню ў выкананні лаўрэата міжнародных конкурсаў Андрэя Сікорскага), але і невядомая шырокай публіцы сімфанічная балада "Ваявода" П.Чайкоўскага (раней, як высветлілася, у Беларусі яна не выконвалася наогул), і, галоўнае, невядомая нават знаўцам музыка балета "Клеапатра" нашага В.Кузняцова. Папраўдзе: сусветная прэм'ера!

Маштаб для "Клеапатры"

Праграма, на якой спыніўся галоўны дырыжор Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі Аляксандр Анісімаў, была больш чым сімвалічнай. Удзел А.Сікорскага, пераможцы I Міжнароднага конкурсу піяністаў "Мінск-2000", нагадваў пра чарговае такое спаборніцтва, што адбудзецца ў снежні. "Ваявода" П.Чайкоўскага акрэсліваў беларуска-польскія сувязі, бо напісаны ён паводле Адама Міцкевіча. Да таго ж, гэта партытура, сугучная многім оперным старонкам П.Чайкоўскага, быццам перакідвала масточак да канца філарманічнага сезона, які ўжо некалькі гадоў запар, дзякуючы намаганням маэстра, завяршаецца канцэртным выкананнем опер. Ну, а "Клеапатра", выкананая ў выглядзе харэаграфічнай сімфоніі, як было пазначана на афішы і ў праграмы, ці, дакладней, літаратурна-музычнай кампазіцыі, як атры-

малася насамрэч, нагадала пра XV з'езд беларускіх кампазітараў, што пройдзе ў лістападзе.

Музыка Вячаслава Кузняцова, з любоўю і натхненнем сыграная аркестрам, пераўзышла ўсе самыя смелыя чаканні. У ёй было ўсё: не толькі надзвычай пачуццёвыя, эмацыйна напружаныя ўзыходжанні струнных да кульмінацыйнага нападу, але і архаічна строгія пабудовы, брутальнасць акордавага постулу рымскіх легіянераў, свядомыя "спасылікі" на А.Хачатуряна, А.Рэспігі. Кожны такт дыхаў не адно пакрытай пылам даўняй, а гэткай ажыўленай гісторыяй, памножанай на сучаснасць. Герой музычнага апеведу не падзяляўся на "добрых" і "дзрэнных". У кожнай тэме панавала прыгажосць — то святочна пераможная, "салютавая", то вытанчана гнуткая, насычаная водаграм "стомлена-млявых" усходніх прыпраў, то старадаўне-філасоф-

ская, то пульсуючая неўтаймоўнымі выбухамі жарсцей.

А колькі яркіх, запамінальных, зусім нечаканых аркестравых фарбаў! Шукаючы новыя гучанні, кампазітар выкарыстаў нават глыбокую цяжкую патэльную, па якой білі спецыяльным малаточкам. Атрымліваліся дзівосна фантастычныя званы, што ззялі асляпляльна сонечнымі плямамі. Перад вачыма ўзніклі менавіта балет-

А.Анісімаў не ўпершыню выступіў у ролі "адкрывальніка" беларускай музыкі. Балет "Клеапатра", калі будзе пастаўлены, стане з'явай (і нават сенсацыяй) не толькі беларускага маштабу.

На здымку: В.Кузняцоў у пошуках музычнай пластыкі.

ная, а не проста тэатральныя вобразы, а цэла быццам само імкнулася выгнуцца ў харэаграфічнай пластыцы. Чытальнікі дапамагалі публіцы зарыентавацца ў сюжэце, але музыка была настолькі пластычна самадастатковай, што яе хацелася слухаць і слухаць — усё д з в е

гадзіны, на якія быў разлічаны балет.

Фінал нацыянальнага адбору на дзіцячае "Еўрабачанне" чымсьці парадаваў, а чымсьці і засмуціў. Бо падобныя конкурсы, на якіх паказваюцца выключна новыя песні, заўсёды даюць гэтакі зрэд развіцця нашага мастацтва "тут і зараз", падводзяць вынікі песенна-спеўнага года, намацаваюць далейшыя шляхі. Што ж мы ўбачылі і пачулі?

Ідзём на плюс, але...

Даніла Казлоў. алей — ёсць над чым прызадумецца.

Добра, што, у параўнанні з мінулымі гадамі, больш стала песень "усялякіх і розных", а не толькі радасна танцавальных — як кажуць у такіх выпадках, "ні пра што". Дрэнна, што не было сярод іх ніводнай "стопрацэнтнай", зробленай і даробленай да дробявата аказалася яркім асоб, якія б вылучаліся сваім асаблівым унутраным святлом, а не толькі знешняй "разыначкай".

Добра, што дзеці сталі спяваць больш чыста, інтанацыйна ўстойліва. Гэта сведчыць, што з імі займаліся не толькі дастаткова, але і, што вельмі важна, правільна. Дрэнна, што сярод удзельнікаў малавата аказалася яркіх асоб, якія б вылучаліся сваім асаблівым унутраным святлом, а не толькі знешняй "разыначкай".

Добра, што 10 песень з 11-ці атрымалі годную, даволі стыльную падтанцоўку. Дрэнна, што ў большасці выпадкаў яна была падобная на данс-стыль іншых нумароў. І так — ва ўсім: дзе плюс, там і мінус — і наадварот.

Не будзем аспрэчваць рашэнне журы і тэлеглядчоў: усіх расудзіць "Еўрабачанне". У тэма два

месяцы, што засталіся да яго правядзення, трэба давесці пераможцу фіналу Данілу Казлова і ягоную песню "Музыка светла" да музычнай і відэавішчнай дасканаласці. Але ж над-

Выбарам цяперашняй песні мы быццам паказалі ўсёй Еўропе, што нашы дзеці лепей ведаюць класіку Бетховена, чымсьці ідалаў мас-культуры. І гэта цудоўна! Але ўвайці ў суквецце еўрапейскіх культур трэба не проста "на роўных", але і са сваёй уласнай адметнасцю. Летаўні "Трусік" Юры Дзямідовіча, хаця і не прынёс першага месца, запамніўся сваёй неардынарнасцю. Гэта ж, як калісьці было з "сонечным хлопчыкам" — Андрэя Кунцом: не заняўшы першую прыступку "Еўрабачання", ён запамніўся ментальнай беларускай шчырасцю і добрай усмешкай.

І яшчэ. Можна, усё ж праводзіць фінальныя адборы крыху раней? Бо многіх яго патэнцыйных удзельнікаў добра ведаюць і самі арганізатары, і ўсе тыя, хто займаецца дзіцячай творчасцю. Вызначыўшыся з лідарам, яму можна было б дапамагчы больш мэтанакіравана.

На здымку: Даніла Казлоў.

Хто робіць першы крок?

Фота: Жанні МУРАЎСКАЯ

Сяброўства харэаграфіі з драматычным тэатрам — адна з адметных з'яў часу. І паказваюцца танцавальныя праграмы часцей менавіта на тэатральных пляцоўках. Вось і на пачатку верасня на сцэне Тэатра-студыі кінаакцёра адбылася прэм'ера шоу-спектакля "Танга: учора, сёння, назаўжды", а ў Гродзенскім абласным драмтэатры і ў Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі прайшлі вечары сучаснай шведскай харэаграфіі ў выкананні маладых гродзенскіх і мінскіх артыстаў.

Танга для Радзівілаў

Сцэна Тэатра-студыі кінаакцёра, падзеленая на два паверхі, ператварылася ў невялічкае ўтульнае кафэ — скажам, дзесяці ў цэнтры Еўропы стагоддзе таму. На верхнім ярусе — музыканты на фоне афіш, на ніжнім — некалькі крэслаў, канапа, столік з кветкамі, вешалка. І звычайныя людзі, якія знаёмяцца, адпачываюць, танцуюць, кахаюць — жывуць. Але ж галоўнай дзейнай асобай застаецца танга — не толькі як уласна танец, але і як асобая культура ўзаемаадносінаў, пачуццяў, як лад жыцця. Разгортванне танцавальнага дзеяння — бы знітанаваня паміж сабой гісторыі кахання персанажаў, што выбудоваюцца ў гісторыю паходжання і развіцця самога танга.

Спектакль развенчвае міф, што танга можа быць альбо жорсткім паядынкам паміж жанчынай і мужчынам, альбо карыкатурным "дуэтам згоды" камедыяных ці,

яшчэ горш, адмоўных персанажаў. Узровень удзельнікаў пастаноўкі — розны, бо ў спектаклі заняты і тыя, для каго танга стала прафесіяй, і пачаткоўцы, што займаюцца ім літаральна два-тры месяцы. Але яднае іх тое, што ўсе пары дэманструюць розныя адценні лірычнага прачытання танца, азора нага трапяткім подыхам жарсці. Невыпадкава сярод найбольш яркіх харэаграфічных элементаў — рамантычныя ўзлёты і кружэнні партнёраў. Відавочны і нацыянальны ўхіль, што выяўляецца ў імкненні танцоўшчыкаў да мяккай грацыі і нейкай асаблівай шляхетнасці — бы перад намі сапраўдны нашчадкі Радзівілаў, што танцуюць, па меншай меры, у адным з пакояў замка ці палаца.

— Гэта ўжо другі наш спектакль, пастаўлены Хасэ Васкесам з Аргенціны, — расказвае удзельніца спектакля Іна Лебедзева. — Цяжэ нарадзілася некалькі гадоў таму, ка-

Дзверы ў партэры адчыняюць прэм'еры

Вядучыя музычныя калектывы краіны адкрываюць чарговы тэатральна-канцэртны сезон. І кожны падрыхтаваў з гэтай нагоды свае прэм'еры.

11 верасня Беларускай дзяржаўнай акадэмічнай музычнай тэатр пачаў сезон прэм'ерай музычнага рэвію "Аднойчы ў Чыкага". А Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Беларусі, адкрываючы сезон 7 верасня операй "Набука", усё лета рыхтаваў прэм'еру... часопіса "Партэр".

На старонках выдання, што будзе выпускацца штомесяц тыражом 5 тысяч экзэмпляраў, — найперш, звесткі пра тое, што рыхтуецца на лепшых сцэнах свету. Не забыта і беларуская культура: увага чытачоў закэнтавана на развіцці беларускай оперы ў XVII — XVIII стагоддзях, оперы "Дзікае паляванне караля Стаха" У.Солтана, постацях Ю.Траяна, Р.Паклітару, Ю.Гарадзецкага.

Серыя матэрыялаў прысвечана "Набука" Дж.Вердзі — самай эфектнай па відэавішчнасці прэм'еры мінулага сезона. Паставіў оперу Міхаіл Панджвудзі, які пасля гэтага быў запрошаны галоўным рэжысёрам нашага тэатра. Яго наступнай работай стане "Тоска" Дж.Пучыні, якую мы ўбачым ужо ў кастрычніку.

На лістапад запланаваны балет "Трыстан і Ізолда" паводле музыкі Р.Вагнера. На снежань — грандыёзны Калядны оперны форум з удзелам замежных тэатраў і салістаў. Падобны ж балетны зоркапад прыпадзе на кастрычнік. 8-га прыедзе знакаміты Тэатр балета Барыса Эйфмана з Санкт-Пецярбурга, прычым адразу з двюма сваімі культывымі пастаноўкамі: "Анной Карэнінай", якую яны прывозілі на адзін са "Славянскіх базараў у Віцебску", і "Чайкай". 22-га ў нашым Вялікім — "Рускія сезоны XXI стагоддзя" Андрэя Ліпы. А пасля Навагодняга балю, паступова рыхтуючыся да вясны, можна будзе завітаць на прэм'еру оперы "Снягурка" М.Рымскага-Корсакава ў пастаноўцы С.Цырук...

Дый надалей прыемных сюрпрызаў будзе дастаткова. Сярод самых нечаканых — "прэм'ера" Міжнароднага музычнага фестывалю "Уладзімір Співакоў запрашае" ў Белдзяржфілармоніі.

лі ў Іспаніі мы з Ганнай Ярыга (яна выконвае ў спектаклі адну з цэнтральных партый, выступаючы ў пары з Хасэ) звярнулі ўвагу, што людзі танцуюць танга проста на вуліцах. Бо гэта для іх — адзін з відаў адпачынку, які прыносіць фізічную і, галоўнае, эмацыйную разгрузку.

Ці цяжэ вада ўгару?

Ужо не ўпершыню пры падтрымцы Пасольства Каралеўства Швецыя ў Рэспубліцы Беларусь і Шведскага Інстытута да нас прыязджаюць пастаноўшчыкі Бэна Вархам і Сіорыг Доктэр, каб папрацаваць з нашымі калектывамі сучаснай харэаграфіі. Мінулым разам пастаноўчыя эксперыменты ладзіліся з Гродзенскім абласным драматычным тэатрам, пры якім ужо больш за дзесяцігоддзе, дзякуючы намаганням Аляксандра Целянкова, існуюць танц-тэатр "Галерэя" і студыя "Фоліуш-балет". Сёлета супрацоўніцтва шведскіх харэаграфіў з маладымі гродзенскімі

акцёрамі і танцорамі працягнулася, але далучыўся і мінскі калектыв — тэатр танца "Каракулі" на чале з Вольгай Лабоўкінай.

Гродзенцы і мінчане, якія патрапілі на спектаклі, атрымалі не толькі задавальненне, але і падставу для роздуму, бо цяперашні спектаклі "Там, дзе вада цяжэ ўгару" і "Але не я..." аказаліся, як і ранейшыя шведскія праекты, з глыбокім філасофскім ухілам. Заснаваныя на распаўсюджанай у мадэрне кантактнай імправізацыі, яны адрозніваліся стыльова, у іх відавочна праасоўвалася імкненне харэаграфіў выявіць і падкрэсліць асаблівасці кожнай трупы: у "Каракуляў" — танцавальную лексіку, у гродзенскіх удзельнікаў — акцёрскую пластыку, дапоўненую дыялогамі. А што ж самі артысты, якіх так высока ацанілі замежныя пастаноўшчыкі?

— Любы эксперымент, — распавяла Вольга Лабоўкіна, — радасць для артыстаў, якім не церпіцца рухацца наперад, спазнаваць штосьці новае для сябе, а не сядзець увесь час на месцы. Захапіў ужо сам рэпетыцыйны працэс! Дарэчы, рэпетыцыі пачаліся яшчэ ўвесну, але ішлі гэтакім "пункцірам": дзесяць дзён у сакавіку, гадзіна па сем на дзень, гэтак жа — у красавіку і, нарэшце, дзевяць дзён — непасрэдна перад прэм'ерай. Мы працавалі над рознымі мастацкімі прыёмамі, уключаючы перформанс.

Але галоўным стаў феномен групы, прычым калектывунага мыслення, якія хваліліся і пастаноўшчыка: хто бярэ на сябе адказнасць за рашэнні, хто робіць першы крок, каб за ім пайшлі астатнія?

На здымках: фрагменты з "Танга..."

Фота: Дамітрыя АГАНЕСЯНА

А.Гайдуковіч. "Нацюрморт".

Рэспубліканская выстаўка сучаснага мастацтва з фондаў НММ завітала ў Слуцк, і яго жыхары сустрэнуцца з лепшымі працамі айчынных творцаў, створанымі за апошнія дзесяцігоддзе. З Міншчыны экспазіцыя накіруецца ў Гомель. Зрэшты, у горадзе над Сожам ужо ўрачыста адкрылася яшчэ адна выстаўка у межах праекта "Зямля пад белымі крыламі". Галоўны захавальнік фондаў музея Гомельскага палацава-паркавага ансамбля Таццяна Шода адзначыла, што ў ёй прынялі ўдзел як члены Беларускага саюза мастакоў, так і тыя, хто толькі рыхтуецца ў яго ўступіць.

"Вельмі сімвалічна, — кажа яна, — што такая маштабная выстаўка дэманструецца побач з жывапісам творцы, які быў удзельнікам Першай рэ-

Упоравень са стагоддзем...

Ф.Дарашэвіч. "Памежнік".

Фёдар Іванавіч Дарашэвіч увайшоў у гісторыю беларускага жывапісу як высакакласны майстар пейзажа і нацюрморта, фігуратыўнай карціны. Сёлета споўнілася 105 гадоў з дня яго нараджэння.

Урадзнец старажытнага Камянца, Ф.Дарашэвіч атрымаў мастацкую адукацыю далёка ад радзімы: ён выпускнік Омскага мастацкага прамыслова-тэхнічнага вучылішча імя М.Урубеля (1929 г.) і Інстытута жывапісу і архітэктуры ў Ленінградзе (1938 г.). У Беларусь мастак з сям'ёй вярнуўся ў 1950-м і з таго часу жыў у Мінску... Яго палотны "Гарманіст ідзе", "Стралайце, не шкадуіце нас!", "Трывога", "1941 год", "Над Прыпяццю", "Крыгход на Бярэзіне" ў свой час мелі шырокі глядацкі рэзананс. Сёння работы Ф.Дарашэвіча знаходзяцца ў фондах Нацыянальнага мастацкага музея і Беларускага саюза мастакоў, музеяў Полацка, Бялынічаў і Пермі, у прыватных зборах. У дадзеным праекце акцэнтуюцца ўдзел апошніх — як захавальнікаў імянаў твораў мінулага.

Выстаўка ў Гарадской мастацкай галерэі твораў Л.Д.Шчамялёва працягвае серыю праектаў "Прыватная калекцыя". Экспазіцыя пад назвай "Імя ў гісторыі" сфарміравана пры актыўным садзейнічанні дачкі мастака Людмілы Баравіцкай і сакуратара "Прыватнай калекцыі" Аляксандра Радаева.

У галерэі прадстаўлена больш чым 50 работ жывапісца, сярод якіх — эцюды і эскізы да маштабных тэматычных карцін "Далёка ад Радзімы", "Эвакуацыя завода", лірыка-эпічныя пейзажы з увагленнем беларускай прыроды, марыны, напісаныя ў час творчай паездкі мастака на Балтыку, партрэты рабочых і сялян. Асабліва сцюдыя выстаўкі з'яўляецца найнашчэ індустрыяльных пейзажаў Дарашэвіча, дзе, дзякуючы ўнікальнаму почырку мастака, шэрыя гарадскія пабудовы ператвараюцца ў паэтычна-насталыгчыя і прыцягальныя святлаколорныя вобразы.

Адлюстроўваючы ў сваіх творах надзённыя тэмы рэчаіснасці, ён надзвычай тонка перадаваў дух часу. Таму падзеі XX стагоддзя ў творчасці Дарашэвіча не здаюцца замкнутымі ў рамках сухой, бяздушнай факталагіі. Яны вызначаюцца глыбокім драматызмам і непадробным аўтарскім почыркам.

Марыя МІХАЙЛАВА, супрацоўнік Гарадской мастацкай галерэі твораў Л.Шчамялёва

Слова аб "...крылах"

Траекторыя палёту

М.Барысенка. "Сэрца кантрабаса" (габелен).

Але не змяншаецца і колькасць наведвальнікаў у Нацыянальным мастацкім. Па словах загадчыка аддзела сучаснага выяўленчага мастацтва музея Валянціны Вайцахоўскай, за той час, як адкрылася выстаўка, у кнізе водгукі з'явіліся нямала ўдзячных запісаў. Відавочна, дзякуючы

добрай рэкламе, што размешчана на вуліцах сталіцы і ў метраполітэне, прыходзяць на выстаўку не толькі нашы суайчыннікі, але і замежныя госці музея, чые ўражанні таксама выключна пазітыўныя.

Брэсцкія аматары мастацтва пабачылі творчасць гродзенскіх мастакоў, а гроднен-

скія — брэсцкіх. Такі абмен у межах праекта прыйшоўся даспадобы і простым наведвальнікам, і прафесіяналам, якія могуць пазнаёміцца з работамі іх калег.

Куратар экспазіцыі ў Гродзенскай выставачнай зале, мастак Міхаіл Канькоў кажа:

"Зрэз мастацкай культуры Брэсцшчыны паказалі 15 творцаў, усе яны з'яўляюцца членамі Беларускага саюза мастакоў. Гэта і заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь Мікалай Кузьміч, які ўзнавіў Крыж Еўфрасінні Полацкай, — ён прадставіў свае эмалі, і вядомы графік Леў Алімаў, работы якога ўпрыгожваюць больш за сотню галерэй, а з маладога пакалення можна прыгадаць мастачку Аксану Гайдуковіч. Выстаўка атрымалася цэльная, яна дэманструе ўсё, чым мы багатыя.

Варта адзначыць, што і экспазіцыя гродзенцаў у выставачнай зале Брэсцкага абласнога грамадска-культурнага цэнтру выклікае ў наведвальнікаў захапленне: ад малага да вялікага — яны адгукваюцца пра творы толькі пазітыўна".

спубліканскай экспазіцыі ў 1925 годзе, — Юдэля Пэна. Работы некаторых таленавітых гамлячанаў, класічны рэалізм ці абстракцыянізм, спадзяюся, праз сотню гадоў будуць успамінаць на Беларусі з гэтай жа павагай. Многія з іх сталі сапраўднымі летапісцамі нашага краю: Віктар Казачэнка і Барыс Звінаградскі ў пасляваенныя часы, Роберт Ландарскі, Мікалай Казакевіч, якія прадставілі карціны, створаныя ў апошні час... Цікавы батык, скульптура з бронзы, гліны, алюмінію, а таксама кераміка — вось тое, чым уражваем глядача..."

Дададзім, што на адкрыцці выстаўкі прысутнічалі першы намеснік міністра культуры Уладзімір Карачэўскі, старшыня Гомельскага аблвыканкама Аляксандр Якабсон.

У сталічнай мастацкай галерэі "Універсітэт культуры" праект "Зямля пад белымі крыламі" быў прадстаўлены крыху незвычайна. Навуковы супрацоўнік установы Юлія Сушчынская заўважыла, што зала напоўнена дзівоснай цеплынёй. Такія эмоцыі выклікаюць габелены Марыі Барысенка — стыпендыяты спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. Яе выстаўка "Джэз", што адкрылася ўчора, — спроба пласцічна перадаць у тканіне эмоцыі, адгукнуцца на музыку. Мастачка выкарыстоўвае аўтарскую тэхніку, стварае палотны з элементамі тканіны, пражы, футра.

Навелы-"абярэгі"

М.Цурыкаў. "Гарадскі маты".

У сталічнай галерэі "Мастацтва" прайшла персанальная выстаўка жывапісу беларускага пейзажыста Мікалая Цурыкава.

У экспазіцыі — каля паўсотні палотнаў-кравявідаў, створаных па матывах роздумаў і назіранняў падчас шматлікіх пленэраў.

Атрымаўшы вышэйшую адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай тэатральна-мастацкай інстытуце ў 70-х, Мікалай Яфімавіч у далейшай самастойнай творчасці ніколі не губляў сакральнай павязі са сваёй малой радзімай — Касцюковічамі, што на Магілёўшчыне. Праз усё жыццё пранёс ён светлыя, рамантычна-ўсхваляваныя ўражанні вясковага дзяцінства, натуральна ўвабраўшы ў сваім светаадчуванні, чулай душы спрадвечную народную мудрасць, менталітэт, эстэтычныя каштоўнасці бацькоў-сялян. Вось адкуль, з цягам часу, паступова выкрышталізоўваецца яго актуальнае, славуае "метафізічна" — філасофскае мастакоўскае крэда-тэзіс: "Добраўпарадкаваны Сусвет"!

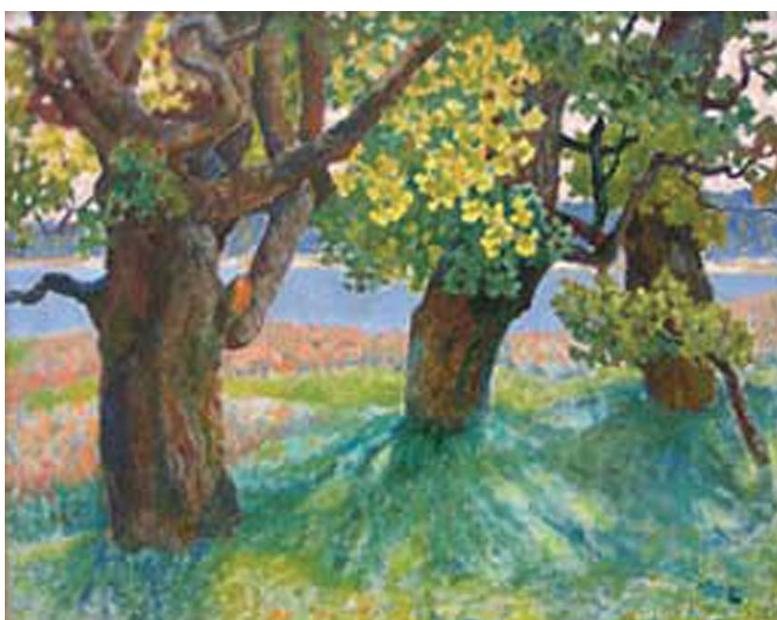
Тэмы і сюжэты карцін Мікалая Цурыкава вонкава немудрагелістыя і простыя. Так, гэта паэтычныя, лірычныя "сціты" аб старажытнай і заўсёды прывабнай беларускай прыродзе, неўрбанізаваным, "ідылічным" жыццём. У майстэрні мастака, у гістарычным будынку-вежы на Прывакзальнай плошчы, заўсёды гучыць класічная музыка, а яго пейзажы, народжаныя тут, жыццесвярджалныя па ўнутранай сутнасці, разважлівай глыбіні. Як многа магчыма распавесці і перадаць у здавалася б, такой "прыватнай", "хатняй", звыклай, але разам з тым "сусветна", "касмічна" прыгожай карціне-эцюдзе!

Словам, "пра час і пра сябе", пра радзіму і яе цудоўных людзей распавядаюць пранікнёныя навелы-"абярэгі" Мікалая Цурыкава. Вось чым так прыцягваюць увагу зусім розных глядачоў такія палотны, як "Раніца", "Лясное возера", "Ліпень", "Пасля дажджу", "Сонечны дзень", "Стары парк", "Навальніца на возеры Струста", "Воблака", "Летні вечар"...

Аляксандр РУНЕЦ

Л.Алімаў. "Руховы аб'ект 1".

Р.Ландарскі. "Сонечны дзень".

Яшчэ зусім нядаўна Ліда адпавядала ўсім стэрэатыпам прамысловага горада, чыя гістарычная забудова збоўшага не ацалела. На цэнтральнай вуліцы грувасціліся малапрывабныя шэрыя пяціпаверховыя, а галоўную перліну — замак Гедыміна — шчыльна ўзялі ў аблогу старэнькія хаціны, падступішы да самых яго муруў.

Сёння гэты вобраз ужо не адпавядае рэчаіснасці. Прыехаўшы ў горад праз інтэрвал усяго ў некалькі месяцаў, карэспандэнты “К” яго не пазналі. У Лідзе з’явілася тое, чаго ёй так бракавала — прастора і перспектыва. І нават банальныя “хрушчоўкі”, набыўшы дадатковыя архітэктурныя дэталі, пераўтварыліся ў прывабныя камяніцы.

Аснова сённяшняга ансамбля цэнтра — установы культуры. Напярэдадні Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу працаўнікоў сяла “Дажынкі”, які пройдзе ў Лідзе ў наступныя выхадныя, іх паболела ажно на дзве.

Трэба толькі “падшліфаваць”...

Патэлефанаваўшы на пачатку тыдня начальніку аддзела культуры Лідскага райвыканкама Уладзіміру Самсону, вельмі баяўся патурбаваць яго ў такі неспакойны “жніўны” час, калі працы ідуць у паскораным тэмпе.

— Які аўрал? — пачуў я ў слухаўку. — Установы культуры ўжо сёння гатовы да фэсту амаль на 100%. Прыязджайце, і ўсё ўбачыце.

Як адзначыў старшыня Лідскага райвыканкама Андрэй Худык, на пачатку грандыёзных пераўвасабленняў і сапраўды была пэўная боязь не паспець — надта шмат разнастайных планаў...

— Але ўжо сёння мы адназначна перакананы ў тым, што ўсё запланаванае будзе зроблена, прычым вельмі якасна, — дадаў ён. — Засталося яшчэ колькі дзён на “шліфоўку”, на выпраўленне розных дробных недахопаў. Так, раней нам падавалася, што для такіх вялізных аб’ёмаў працы часу будзе замала. Але дзякуючы магутнай дапамозе Гродзенскага аблвыканкама і яго старшыні Сямёна Шапіры, дзякуючы будаўнікам рэгіёна, якія ізноў даказалі свае надзвычайныя здольнасці, мы дасягнулі неверагодных вынікаў. Праекты, якія выношваліся дзесяцігоддзямі, увасобіліся ў жыццё ўсяго за некалькі месяцаў.

І сапраўды, тое, што мы ўбачылі ў Лідзе за дзесяць дзён да свята, якраз і можна акрэсліць словам “шліфоўка” — спакойнае давядзенне да ладу. Час, калі ў горадзе адначасова працавалі чатыры з паловай тысячы рабочых, ужо мінуў.

— Нам таксама даводзілася быць на нагах па 15 гадзін на дзень без выхадных, — кажа Уладзімір Самсону. — А Андрэй Паўлавіч часам працаваў і ўсе 20.

Ад “задворкаў” не засталася слядоў

“Шліфовачныя” працы вяліся, у тым ліку, і на пляцоўцы ля раённага Дома культуры, дзе да свята яшчэ належыць запусціць шыкоўны фантан з падсветкай. Колькі гадоў таму яна была ўпрыгожана хіба некалькімі туямі, выгадаванымі руплівасцю саміх работнікаў установы. Цяпер там спрэс шыкоўныя кветнікі, якія, без сумневу, зробяць гэтую тэрыторыю папулярным месцам адпачынку.

Пад час мінулага прыезду, у красавіку, Уладзімір Самсону звярнуў маю ўвагу на від, які адкрываецца з акна РДК. Убачанае можна было акрэсліць ёмістым словам “задворкі”. І вельмі дзівіла тое, што менавіта гэтае балоцістае месца было абрана эпіцэнтрам свята.

Апошнія штрыхі.

Жырэнды ў фае ДК.

Юныя танцоры з ДШМ.

Так гэтае месца ў цэнтры Ліды выглядала ў красавіку...

У Лідзе стала прасторней.

Бульварам Гедыміна

Але сёння ад балота не засталася і следу, як і ад драўлянай забудовы, якую ў народзе называлі “шанхаем”. Затое з акна цяпер стала праглядацца рачулка Лідзейка, а зарасці на яе берагах набылі рэгулярны паркавы характар. Такіх зон адпачынку ў цэнтры Ліды моцна бракавала — як, зрэшты, і зручнай пляцоўкі для правядзення масавых імпрэз на вольных паветры. Цяпер месца галоўнай сцэны ўжо забрукавана пліткай і з дня на дзень чакае мантажнай абсталявання.

— Зразумела, што падрыхтаваная да свята пляцоўка будзе актыўна выкарыстоўвацца намі яшчэ доўгія гады, — кажа Уладзімір Самсону. — Зрэшты, гэта тычыцца і іншых рамонтна-будаўнічых пачынаў у сферы культуры. Мы вырашалі надзённыя задачы, прызначаныя стварыць найлепшыя ўмовы для нашай галіны ў горадзе. Проста правядзенне “Дажынак” дазволіла нам прыйсці да выніку значна хутчэй.

У раённым Доме культуры святочных мерапрыемстваў не запланавана, аднак ён спазнаў сапраўднае пераўвасабленне, якое толькі праз сціпласць было ахарактарызавана “бягучым рамонтам”. У звычайным некалі фае другога паверха сёння — шыкоўныя жырэнды. Іх па індывідуальным праекце і на спонсарскіх пачатках вырабілі землякі са знакамітага “Каскада”.

— Увогуле, падчас рамонтных прац мы выкарыстоўвалі пераважна айчыныя матэрыялы, — кажа дырэктар РДК Ірына Тур. — І мушу зазначыць, што іх якасць нараканняў не выклікае.

Дзякуючы рамонт у РДК з’явілася ўтульная камерная зала, якая ідэальна пасуе для тэатральных паказаў, мяккія крэслы і новае абсталяванне сцэны ў зале асноўнай, канкурэнтназдольны танцпол, грымёркі, здатныя забяспечыць побытавы райдар любой зоркі...

Напярэдадні свята РДК аказаўся своеасаблівым яго “штабам” у Лідзе. Работнікі гаспадарак раёна прывозілі туды створаныя ўласнаручна снапы — будучы антураж фэсту хлебарабаў. А ва ўнутраным дворыку часова размясціўся сноп, зроблены з куды больш манументальнага матэрыялу — бронзы. Скульптар Уладзімір Жбанаў стварыў помнік беларускаму хлебу, які адкрыецца падчас фэсту.

— Абсалютна ўпэўнены: патрэба ў такім помніку наспела ўжо даўно, — кажа Андрэй Худык. — І вельмі рады, што ён упрыгожыць менавіта наш горад.

Тым часам, раскватараваныя ў РДК калектывы ўжо маглі ацаніць новыя магчымасці працы. Народны ансамбль песні і танца “Лідчанка” ў дзень нашай камандзіроўкі рэпэціраваў свой выступ на галоўнай сцэне свята — ад імя гасцінных гаспадароў. Рэпетыцыю наведваў Андрэй

Худык, дзе пацікавіўся ўражаннямі артыстаў ад свайго пераўвасобленага “дома”. Зразумела, былі яны захопленыя.

— Спадзяюся на адпаведную аддачу. Хаця я і так вам шчыра ўдзячны. Самае галоўнае, каб сваім настроем вы зрабілі добрае надвор’е на свята, — зазначыў старшыня райвыканкама.

Якасны і смачны турпрадукт

У двух кроках ад РДК днямі адкрыўся Цэнтр традыцыйных народных рамёстваў. Раней падобная ўстанова існавала на перыферыі раёна, у досыць сціпрых умовах. Цяпер Цэнтр — у самым цэнтры Ліды.

Планёрка ў Доме культуры.

Белы раяль і яго сваякі

Ад будынку кінатэатра, створанага ў стылі савецкага неакласіцызму, засталася хіба што сцены. Новая ўстанова запатрабавала кардынальнай перапланіроўкі. І яна рабілася менавіта пад яе канцэпцыю. Вялікая зала на першым паверсе, па словах дырэктара ЦТНР Алены Сілінай, будзе мець шматпрофільнае прызначэнне. Тут можна ладзіць і выстаўкі, і майстар-класы, і батлейкавыя спектаклі... Усё гэта дазволіць стварыць комплексны турпрадукт — якасны і, галоўнае, “смачны”.

— Турысты знаёмяцца з народнымі ўмельствамі Лідчыны, пры жаданні прыкупішы на памяць якісьці іх узор, потым

глядзяць падрыхтаваную для іх праграму, а потым узнімаюцца на другі паверх, дзе будуць усталяваны столікі кавярні з нацыянальнай кухняй, — раскрывае сцэнарную задуму Уладзімір Самсону. — Улетку паабедцаў можна будзе і вось тут, на адкрытай тэрасе — праекціроўшчыкі гэта ўлічылі.

На тэрасе і сапраўды шыкоўна. Не выпадае сумнявацца ў тым, што такое ідэальнае спалучэнне ў “адным флаконе” аб’екта паказу і аб’екта інфраструктуры не толькі пашырыць праграму наведвання горада сярэднестатыстычным турыстам (яшчэ не так даўно яна фактычна абмяжоўвалася замкам), але і прымусіць апошняга пакінуць тут пэўную суму грошай — сабе ж у ахвоту.

...а так — сёння. Розніца відавочная.

Леў з герба.

Ля Дзіцячай школы мастацтваў.

Каравай на грузавічку

Якія ж "Дажынкi" без хлеба? Прэрагатыва спячы галоўны каравай фэсту сёлета па праве належыць Лідскаму хлебаводу.

— Пад час шэсця перадавікоў размесцім яго на невялічкім грузавіку, — адразу інтрыгуе яго дырэктар Лявон Кулік.

І сапраўды, іншыя спосабы транспарціроўкі гэтага шэдэўра кулінарнага мастацтва наўрад ці ўяўляюцца магчымымі. У дыяметры каравай будзе дасягаць паўтара метра, а ў вышыню — яшчэ болей!

Загадчык лабараторыі Ірына Драбняк не спяшалася раскрываць усе карты. Адно толькі паведаміла, што, паводле задумаў лідскіх пекараў, каравай будзе мець шэсць узроўняў — па ко-

Дамок ля замка, дзе колись жыў паэт Валянцін Таўлай, да нядаўняга часу патанаў у "шанхай". Пасля рамонту музей мае пераўтварыцца ў цэнтр літаратурнага жыцця горада. Там створана ўтульная камерная гасцёўня — найлепшая пляцоўка для правядзення паэтычных чытанняў.

Кіруючы ў бок вакзала, бачым новы прыгожы куточак, абсаджаны кветкамі. Пасярод яго — бронзавы леў, які, пад аецца, літаральна сышоў з герба Ліды. Праўда, у выкананні ўсё таго ж Уладзіміра Жбанова ён страціў сваю абумоўленую геральдыкай пагрозлівасць. А нядаўна ж на гэтым месцы быў усё той жа прыватны сектар...

Непадалёк адсюль — навятокя дзевяціпавярхоўка. Туды змясцілася ўсё насельніцтва лідскага "шанхая", атрымаўшы замест прагнітых хацін кватэры ў цэнтры з усімі выгодамі.

Колькі месяцаў таму бульвар Чапаева пераўтварыўся ў сучасную будаўнічую пляцоўку, і пераадолець гэтую адлегласць ад вакзала да цэнтры было няпроста. За гэты час змянілася не толькі яго асфальтавае пакрыццё, але і назва. Мясцовыя ўлады папi-

да Каравая-2010

Напярэдадні "Дажынак" у Лідзе адкрыліся новыя перспектывы. Не толькі архітэктурныя

Старажытны брэнд Ліды.

Да рамонту гэтую ўстанову было цяжка назваць ідэальнай у плане матэрыяльнага забеспячэння. Яна месцілася ў прыстасаваным будынку колішняга Дома афіцэраў, чый стан набліжаўся да аварыйнага, а вакалісты эстраднай студыі мусілі ўдасканальваць сваё майстэрства з дапамогай касетных магнітафонаў.

Капітальны рамонт з мадэрнізацыяй улчыў усе патрэбы школы мастацтваў. Перапланіроўка, зноў жа, рабілася "пад канкрэтную ўстанову". Але гэта, ды і цяперашнія шыкоўныя інтэр'еры — толькі частка пераўвасаблення.

— Відавочна, што для стварэння праўдзё сучаснай школы мастацтваў адных прыгожых сцен замала, — кажа Уладзімір Самсонаў. — І таму мы зрабілі захады, каб забяспечыць іх належнай начынкай. Раённыя ўлады нас падтрымалі.

Белы раяль займеў 22 меншых субртоў — піяніна — і яшчэ пару "далёкіх сваякоў" — сучасных сінтэзатараў. Зразумела, было набыта і нямала іншых музычных інструментаў, а ў эстрадных класах умовы цяпер набліжаны да студыі гуказапісу. І зараз дырэктар ды выкладчыкі школы могуць канстатаваць: яна ўкамплектавана на ўсё 100%.

Юныя мастакі літаральна днямі пачалі "абжываць" новы будынак, дзе колись размяшчалася агульнаадукацыйная школа. Да капітальнага рамонту ён знаходзіўся ў досыць непрыглядным стане. А яго перадача на баланс аддзела культуры дазволіла стварыць новую ўстанову — Мастацкую школу. Дзякуючы гэтай акалічнасці юныя творцы цяпер маюць удвая болей плошчаў, чым мелі раней у ДШМ.

— Малечы да нас прыйшло сёлета вельмі шмат, магчыма, нават дзвядзецца адкрыць яшчэ адзін падрыхтоўчы клас, — кажа дырэктар Мастацкай школы Валянціна Грышкевіч. — Пачынаць на новым месцы, вядома, складана, але... з часам мы яго як след абжывем, эстэтызуем. Сёння вось правялі суботнік, заняліся добраўпарадкаваннем тэрыторыі...

Задум у новага дырэктара шмат. Скажам, налета ў школе плануецца адкрыць аддзяленне камп'ютарнага ды-

зайну. — Пра гэтую школу вы яшчэ пачуеце! — упэўнена сцвярджае Уладзімір Самсонаў.

Спектаклі ў натуральным атачэнні

Аздаба перліны Ліды працягваецца, але замак ужо і сёння можна ўбачыць у новым, нязвыклым ракурсе. Раней відавыя перспектывы на кастэль закрываў яшчэ адзін участка "шанхай". Цяпер на яго месцы — возера. Ужо бліжэйшымі днямі, калі яго берагі давядуць да ладу, там можна будзе зрабіць шыкоўнае фота на фоне замка. У цэнтры горада з'явіцца яшчэ адна зона адпачынку.

— А на свята тут размесціцца наш "Горад майстроў", — дадаў Уладзімір Самсонаў.

У замку першая чарга рэстаўрацыі ўжо завершана. Там будзе адна з пляцовак "Дажынак" — сярэднявечная. З усімі звыклымі для такіх імпрэз атрыбутамі (бугурты, менестрэлі, фаер-шоу, платны ўваход...) і папраўдзе пераканаўчым спісам удзельнікаў. Непасрэдна ў кастэлі размесціцца рыцарскі стан, дзе колькі дзён будуць жыць дзве з паловай сотні заўзятараў гістарычнага рэканструкцыі.

Зрэшты, на думку начальніка аддзела культуры, турніры і тыя ўпадабаныя турыстамі анімацыйныя праграмы, якія адновяцца ў замку адразу пасля скан-

Андрэй Худык і абаяльныя "Лідчанкі".

чэння працаў, не вычэрпваюць увесь патэнцыял гэтай пляцоўкі. З часам там з'явіцца пастаянная сцэна і амфітэатр.

— Мы адстойваем ідэю заснаваць у замку фестываль прынамсі рэспубліканскага ўзроўню, — кажа Уладзімір Самсонаў. — Напэўна, гэта найлепшы антураж, скажам, для класічнай музыкі або гістарычных спектакляў. Толькі на адных галерэях тут можна размясціць 400 глядачоў. Мы ўжо пачалі перамовы з Гродзенскім аблдрамтэатрам, прапанаваўшы ладзіць тут спектаклі пад адкрытым небам. І робім усё, каб у наступны турсеzon гэтая прастора была максімальна насычана падзеямі.

Уладзімір Самсонаў.

чылі, што вялікі князь Гедымін знітаваны з горадам куды больш шчыльна. Адначасова на карце Ліды з'явілася і вуліца Грунвальдская.

— Лідчына заўсёды рада гасцям, а ў такое вялікае свята, як "Дажынкi", дык і ўдвая! — кажа Андрэй Худык. — І будзем старацца, каб іх уражанні ад нашага краю былі самымі лепшымі. Спадзяюся, гэтыя нашы памкненні нека паўплываюць на надвор'е ў дзень фэсту, і яго будзе толькі падтрымліваць агульны святочны настрой.

Ілля СВІРЫН, Юрый ІВАНОЎ (фота), нашы спецыяльныя карэспандэнты Мінск — Ліда — Мінск

Бульдозер расчысчае прастору для майстроў і рыцараў.

Лідскія каравай.

Палессе кліча...

Канцэртамі прафесійных і аматарскіх калектываў і выканаўцаў распачнецца сёння Першы адкрыты фестываль этнакультурных традыцый "Покліч Палесся". На гэты форум з'ехалася каля 800 удзельнікаў з 18 раёнаў Гомельшчыны і Брэстчыны, сярод якіх — спевакі, музыканты, харэаграфічныя ансамблі, майстры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

У рэгіянальным фестывалі, скіраваным прадэманстраваць багатую культуру Палесся, прымаюць удзел і два калектывы з Чарнігаўскай вобласці — Нацыянальны заслужаны акадэмічны ўкраінскі народны хор імя Рыгора Вярхоўкі і ансамбль "Чарнігаўскія крыніцы".

Для ўдзельнікаў фестывалю няма абмежаванняў па ўзросце: выступаюць як дзеці, так і сталыя артысты, як заслужаныя калектывы,

так і аматарскія. У конкурснай праграме прымаюць удзел 180 чалавек, шмат канцэртаў і па-за конкурсам. Найбольшая колькасць творцаў, якія пакажуць сябе на рэгіянальных падворках і на цэнтральнай канцэртнай пляцоўцы, — з Гомельшчыны, усяго іх 535 чалавек. Адзін з самых знакамітых — Заслужаны аматарскі вакальна-харэаграфічны ансамбль Рэспублікі Беларусь "Гомій" з Гомельскай абласной філармоніі.

Прыехалі на фестываль прадстаўнікі трох раёнаў Брэстчыны: Пінскага, Лунінецкага і Столінскага —

каля 110 чалавек. Прыблізна такая ж колькасць удзельнікаў завітала з Мінска, але госці са сталіцы — па-за конкурсам. Яны прадэманстравалі забаўляльную праграму для наведвальнікаў свята ў Ляскавічах. Гэта Беларуска-дзяржаўны ансамбль "Песняры", Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Г.Цітовіча, гурт "Палац" ды іншыя выканаўцы. Чакаюць жыхароў і гасцей раёна таксама феаер-шоу і феаерверк.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ
На здымку: гэты прычал прымае ў дні фестывалю маладзёжныя праграмы.

Прыкладна пяць гадоў таму Дубровенскі аддзел культуры прапанаваў мясцовым уладам пераўтварыць фае першага паверха будынка райвыканкама ў... мастацкую галерэю.

Terra... art

Праект быў імгненна рэалізаваны па дзвюх выключна важных прычынах. Першая: у рэгіёне пакуль няма гісторыка-краязнаўчага музея, таму мясцовая традыцыйная культура, досыць багатая і разнастайная, застаецца для гасцей гэткай terra incognita... Другая: ніводны райвыканкам такім мастацкім эксклюзівам пахваліцца не можа. Словам, прапанову начальніка аддзела культуры Кацярыны Лабука старшыня райвыканкама Анатоль Лукашоў прыняў "на ўра".

У галерэі выстаўляюцца работы педагогаў і навучэнцаў мясцовай ДШМ, народных майстроў і гурткоўцаў раённага Дома рамёстваў. Гэта жывапіс, графіка, вышыўка, ткацтва, разьба, саломкапляценне. Бывае, што ў зале прадстаўлена да сотні разнастайных твораў — і традыцыйных, і наватарскіх. Раз у два месяцы выстаўка абнаўляецца

Уваход у галерэю платны: квіток для дзяцей каштуе 200 рублёў, для дарослых — удвая больш. За месяц выстаўку наведвае больш за 200 чалавек.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ
На здымку: твор "Паланез Агінскага" навучэнца Дубровенскай ДШМ Нэлі Ціханавай і Ілоны Шайковай, прадстаўлены ў райвыканкамаўскай галерэі.
Фота аўтара

Уся справа ў... "матрушы"

На базе Капыльскага раённага Цэнтра ткацтва ў аграгарадку "Семежава" пачала працаваць "Школа ткачоў". Яна стала часткай рэалізацыі сумеснага праекта Еўрапейскага Саюза і Праграмы развіцця ААН "Устойлівае развіццё на мясцовым узроўні". Накіраваны ён на пашырэнне вядомасці ткацтва як мясцовага віду народнай творчасці.

Пры фінансавай падтрымцы зганага праекта ў Цэнтры ткацтва абудаваны вучэбны клас: набыты ткацкія станкі, ніткі, выставачнае абсталяванне, абнаўляецца дзеючая экспазіцыя. З адкрыццём школы ўстанова стала не толькі музеем і творчай майстэрняй, але набыла статус вучэбнага цэнтра.

Паспяхова прайшла яго апрабачка. Для дзяцей праводзіліся заняткі, дзе яны пазнаёміліся з прынцыпамі работы ткацкага станка, даведліся аб тэхніках вясковага ручнога ткацтва, на практычных занятках самі ткалі палавічкі.

Пад час рэалізацыі новага праекта для групы замежных валанцёраў

і вучняў Ляшнянскай школы праводзіліся майстар-класы "Тканяныя вырабы сваімі рукамі" пад кіраўніцтвам народнага майстра Валянціны Кіені. А ў мясцовай школе ў бягучым навучальным годзе ўводзіцца цикл пазакласных заняткаў "Семежавазнаўства", у тым ліку раздзел "Гісторыя развіцця ткацтва вёскі Семежава. Асновы ткацтва".

Варта адзначыць, што вёска Семежава з XVI стагоддзя была адным з буйнейшых цэнтраў ткацтва на Капыльшчыне. Адметнасцю семежаўскага ткацтва застаюцца знакамітыя і непаўторныя чырвона-белыя ручнікі, вытканыя закладной тэхнікай, якая па мясцовому называецца "ў матру-

шы"... Апошняя ў пачатку XX стагоддзя была ўжо рэдкай з'явай на Беларусі. А мясцовыя ткачыкі стваралі ручнікі амаль да 90-х гадоў мінулага стагоддзя. У Цэнтры ткацтва яны і зараз.

Словам, праект будзе садзейнічаць развіццю культурных традыцый рэгіёна, ткацкага рамёства, паляпшэнню турыстычнай інфраструктуры маршруту "Міжрэчча Мажы і Морачы", які будзе праходзіць па тэрыторыі Семежаўскага сельскага Савета.

Наталля ХОЛАД, дырэктар Капыльскага раённага Цэнтра ткацтва
На здымку: майстар-клас у Цэнтры ткацтва.

Рэзананс на надрукаванае

Пасля прачытання інтэрв'ю "Музейны інтэрактыў, або Каго чакае скарб Банапарта?.." у № 33 "К" хацелася б падтрымаць думку галоўнага спецыяліста ўпраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святланы Гаўрылавай, што "музейная пасіўнасць" часта бывае толькі вонкавай, і каб упэўніцца ў гэтым, трэба, уласна кажучы, наведваць музей. Да прыкладу, наш.

Сцэнарыі для музея

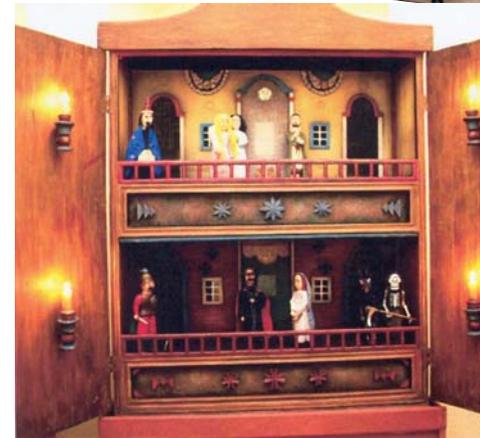
Экспазіцыя Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь "жывая" па вызначэнні. Тэатр, музыка, кіно — жанры, якія існуюць толькі ва ўзаемадзеянні з чалавекам, а спектаклі, канцэрты, кінапаказы — гэта паўсядзённая праца ўстановы. Імкнучца быць бліжэй да кожнага наведвальніка, уключаць яго ў творчы працэс, каб адчуў ён сябе музыкантам, рэжысёрам, кінааператарам, — менавіта ў гэтым бачу нашу задачу.

На экспазіцыі "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях" наведвальнікі спрабуюць сябе ў якасці музыкантаў — іграюць на музычных інструментах: бразготках, трашчотках, калотках, рагулі, званочку, лыжках... — ствараюць свае магчыма, першыя музычныя творы.

Штодзённа адбываюцца прадстаўленні старажытнага

трэцім музейным паверсе — на экспазіцыі "Лялечны тэатр XX ст."

У філіяле музея "Музей гісторыі беларускага кіно" пад час экскурсіі па экспазіцыі жадаючым прапануецца паспрабаваць сябе ў ролі кінамеханіка 1920-х гадоў — асвоіць азы гэтай прафесіі на перасоўным кінапраектары "ГОЗ". А па выніках кінавіктарыны (яна прысвечана гісторыі беларускага кіно і ладзіцца цягам экскурсіі) пераможцам даецца магчымаць пераапрацаваць у касцюм аднаго з персанажаў фільма Юрыя М а р у х і н а "Маці Ура-

гана" і сфатаграфавана ў адпаведных дэкарацыях...

Думаю, у кожным сучасным музеі супрацоўнікі імкнучца знайсці новыя, арыгінальныя формы ўзаемадзеяння з наведвальнікамі, прапанаваць унікальныя інтэрактыўныя праграмы не толькі таму, што гэта патрабаванне часу — гэта цікава нам самім, музейшчыкам, як сталым прафесіяналам, так і вялікай колькасці моладзі, якая выбрала менавіта гэту прафесію.

Таццяна МЕЛЬНИКАВА, вучоны сакратар Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь
На здымках: дзякуючы такім музычным інструментам і "Батлейцы" ў музеі ствараюць свой варыянт інтэрактыву.

лялечнага тэатра "Батлейка", ролі ў іх атрымліваюць і наведвальнікі. Уявіце сабе іх уражанні, калі яны знаходзяцца па той бок скрыні, у загадкавай для іншых прасторы, дзе лялькі ажываюць, рухаюцца па тваім сцэнарыі, гавораць і спяваюць тваім голасам. Гэты тэатр заўсёды быў вандруўны, і сёння яго можна запрасіць у госці, на свята, у школу. Зусім іншыя сучасныя лялькі і гісторыі ажываюць на

Ёсць у майстэрні студыя

Адметнасць вёскі Старыя Дарогі Старадарожскага раёна — мясцовы сельскі Дом культуры. 16 гадоў таму па ініцыятыве колішняга начальніка аддзела культуры Старадарожскага райвыканкама Аляксандры Галоты ў двух пакоях новага СДК сталі абсталёўваць хату-майстэрню...

Мясцовыя культурработнікі сабралі рэчы сялянскага ўжытку, зрабілі печ, лажак... Ёсць тут ступа, начоўкі, куфар, калаўрот, на якім і цяпер кіраўнік гуртка па ткацтве Аляксандра Праташчык прадзе ніткі. Хатка, багата абдобраеная ручнікамі, настольнікамі мясцовых майстроў.

У другім пакоі — таксама вясковы рыштунак, а яшчэ — мадэль млына і студні, колы. Усё гэта зрабіў сваімі рукамі мясцовы разьбяр Аляксандр Емяльянаў.

Заходзяць сюды школьнікі, госці вяскоўцаў, удзельнікі сельскіх ды раённых святаў і дзівяцца выдумцы і густу.

Анатоль БАРЫС
На здымку: мастацкі кіраўнік СДК Ірына Кірылка ў хатцы-майстэрні.
Фота аўтара.

— 25 верасня ў Футбольным манежы Мінска адбудзецца вялікі Маладзёжны форум “Зрабі свой выбар”, які прэзентуе самяя яркавыя праекты БРСМ, — з ходу распавёў Ігар Іванавіч пра будучае маштабнае мерапрыемства грамадскага аб’яднання. — 90-годдзе камсамолу і, у цэлым, маладзёжнага руху краіны, мы вырашылі адзначыць нетрадыцыйна. Не будзе вялікіх псядзённяў і канцэртаў, на Маладзёжным форуме, які мы назвалі “Зрабі свой выбар”, яшчэ раз прэзентуем усе праекты — “візітныя карткі” арганізацыі. Усе нашы сумесныя ініцыятывы з мініс-

брэйк-дэнсу, бітва дзі-дзэяў — усе субкультуры, з якімі сёння мы працуем, прымуць удзел у Маладзёжным форуме. Пакажуць сваё майстэрства і мастакі-графісты... Не забыліся мы і на яшчэ адну нашу ініцыятыву — кастынг “Стань тварам БРСМ”.

Акцыя абяцае быць маштабнай: дэлегацыі ад кожнай вобласці будуць налічваць каля 100 чалавек. Наведаюць Футбольны манеж, дарэчы, і ветэраны камсамольскага руху...

— **Форум зусім не выпадакова мае назву “Зрабі свой выбар”...**

рэспубліканскага саюза моладзі лічу захаванне студатрадаўскага руху. Гэты накірунак дзейнасці з’яўляецца, без перабольшання, “візітнай карткай” аб’яднання. Так, змяніўся час, эканамічныя ўмовы, стасункі паміж моладдзю і працадаўцам з часоў тых легендарных будатрадаў — усё гэта трэба ўлічваць. Але мы здолелі развіць вядомую ініцыятыву на новым гістарычным этапе. Скажам, цяпер ініцыюем змены ў заканадаўстве з мэтай удасканалення працы ў гэтым накірунку.

Валанцёрскі рух моладзі... Да прыкладу, праект “Добрае сэрца”. Мы нават не чакалі, што ён

яваўшы чатыры залатыя медалі на Чэмпіянаце выканальніцкіх мастацтваў за акіянам. Іх прыклад пацвярджае: той рэсурс, які прадастаўляе наша аб’яднанне — канцэртная пляцоўка, магчымасць выступіць, — усё гэта значныя прыступкі ў лесвіцы поспеху.

— **Ігар Іванавіч, а што наконт згаданых вамі праектаў культурна-патрыятычнай скіраванасці? Да прыкладу, сёлета Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь стала ініцыятарам латарэі, частка сродкаў ад якой пайшла на рэстаўрацыю Навагруд-**

мы з задавальненнем выправілі б атрад валанцёраў для працы на Навагрудскім замку. Тым больш, гэты горад — мая радзіма. Што да арганізацыі валанцёрскага лагера на гэтым аб’екце, дык гэта тая праца, якая патрабуе больш часу і высілкаў. Усе мы разумеем: падобныя сур’ёзныя праекты маюць на ўвазе і атрымманне шэрагу дазволаў ад адпаведных інстанцый. Але калі нас прымуць у каманду энтузіястаў, мы з вялікім імпэтам возьмемся за працу.

— **І апошняе пытанне. Пад час нашай размовы ў дачыненні да дзейнасці**

Ад песень да “Кветак”

Гэтымі днямі разнастайныя мерапрыемствы, непасрэдна звязаныя з папулярна-выязнай Беларускай культуры за мяжой, адбыліся пры падтрымцы нашых дыпламатычных прадстаўніцтваў у Польшчы і Германіі.

У прыватнасці, у Бельску Падляскім прайшоў традыцыйны канцэрт беларускай песні, які штогод арганізуецца па ініцыятыве Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы і пры падтрымцы Пасольства нашай краіны. У выступленні прынялі ўдзел шматлікія беларускія эстрадна-фальклорныя ансамблі з Падляскага ваяводства. А галоўным упрыжжэннем канцэрта стала выступленне фальклорнага ансамбля Беларускай дзяржаўнай філармоніі “Купалінка” і Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь ансамбля танца “Гарадзенскія карункі” з Гродна.

Нямецкія ж аматары выяўленчага мастацтва маюць магчымасць пазнаёміцца з цікавымі жывапіснымі палотнамі беларускіх майстроў. У прыватнасці, у палацы Грыбенаў у горадзе Грайфсвальд адкрылася выстаўка работ членаў Беларускага саюза мастакоў “Кветкі зямлі беларускай”. Як паведаміла пасольства нашай краіны ў Федэратыўнай Рэспубліцы Германія, у экспазіцыю ўвайшлі 35 карцін 18 твораў з Беларусі — прадстаўнікоў класічнай школы жывапісу.

“Кінашок” па-нашаму

Зайтра ў Анапе падвядуць вынікі XIX Адкрытага фестывалю кіно краін СНД, Латвіі, Літвы і Эстоніі, які горад-курорт традыцыйна прымае з 1992 года.

Сёлета ён прайшоў пад знакам спецыяльнай праграмы “У фокусе — Беларусь”. Яна складалася з шэрагу конкурсных і пазаконкурсных паказаў, спецыяльнай анімацыйнай праграмы, вялікай падборкі студэнцкіх работ... Таму, як кажуць, будзем хварэць за нашы!

У асноўным конкурсе — поўнаметражных стужак — нашу краіну прадставіў рэжысёр Андрэй Кудзіненка са сваім новым фільмам “Масакра”, у конкурсе “ТВ-Шок” паўдзельнічала тэлевізійная карціна Дзмітрыя Лясы “Трамвай у Парыж”, у пазаконкурснай праграме — стужкі Аляксандра Колбышава “Ваўкі” і Аляксандра Канановіча “Дасціш фантасіш”. Канкурэнцыю беларусам склалі конкурсныя работы такіх майстроў, як Сяргей Лазніца, Гіціс Лукшас, Аляксей Фядорчанка, Актан Арым Курбат, Андрэй Эшпай.

Узначаліў журы конкурсу поўнаметражных стужак вядомы расійскі мастак тэатра і кіно Павел Каплевіч, а ў склад суддзёў у розных намінацыях увайшлі кіназнаўца Сітара Аліева, кінакрытык Юры Гладзільшчыкаў, рэжысёры Уладзімір Хаціненка, Шарунас Бартас, Павел Кастамараў ды іншыя вядомыя ў свеце кіно асобы. Нязменным старшынёй фестывалю выступіў кінадраматург Віктар Мярэжка.

Інтэрактыўны дыялог з моладдзю

БРСМ прапануе: “Зрабі свой выбар”

Верасень для Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі праходзіць пад знакам некалькіх сімвалічных дат. 24 верасня 90 гадоў спаўняецца камсамольскаму руху Беларусі. Літаральна дзесьць дзён аддзяляюць гэты юбілей ад 20-годдзя з дня стварэння ў краіне Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі. І, нарэшце, на пачатку месяца восьмы дзень нараджэння святкуе сам Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі. Дата яго заснавання — 6 верасня 2002 года. Падзяліцца планами найбуйнейшай маладзёжнай арганізацыі краіны, датычнымі сацыякультурнай сферы, “К” папрасіла першага сакратара ЦК БРСМ Ігара БУЗОУСКАГА.

атрымае такі розгалас, што знойдзе такі пазітыўны водгук. Як толькі мы аб’явілі аб тым, што нашы высілки скіраваны на дапамогу ветэранам, дзецям-інвалідам, тым, хто аказаўся ў цяжкай сітуацыі, — справа тут жа закіпела і праект атрымаў шырокі розгалас.

— **А што скажаце пра рэалізацыю культурных праектаў?**

— Яны — неад’емная частка нашай дзейнасці, гэтак жа, як патрыятычная і культурна-масавая дзейнасць, паколькі моладзь аб’ядноўваецца на пэўных інтарэсах.

У першую чаргу, моладзь зацікаўлена ва ўласнай творчай самарэалізацыі — і мы даем ёй такую магчымасць. “Першая сцэна”, “першы мікрафон” — гэты шанец даецца на нашых канцэртах, імпрэзах, акцыях... Той Дзень моладзі, які мы ладзілі на “Спаўнянскім базары ў Віцебску” ў мінулыя гады, плануем правесці і ў 2011-м. Спадзяюся, гэта будзе новы крок, новыя свежыя думкі — і зноў-такі магчымасці для самавыяўлення выканаўцаў-пачаткоўцаў. Магчыма, налета мы аб’явім аб спецыяльнай прэміі БРСМ на віцебскім форуме. Лаўрэата яе вызначаць праз sms-галасаванне. Не хачу пакуль забягаць наперад, але, вядома, не абдыдзецца без канцэртнай пляцоўкі непадалёк ад амфітэатра, дзе моладзь з усёй рэспублікі зможа паказаць сябе.

Наш вядомы праект “Чарнобыльскі шлях. Дарога жыцця”, які ладзіцца штогод, таксама ахоплівае вялікую колькасць маладых выканаўцаў і калектываў. Бывае, ён нават выходзіць за межы чарнобыльскіх рэгіёнаў, паколькі завітаць з канцэртамі да сябе просяць жыхары суседніх гарадоў і мястэчак.

Не магу не ўзгадаць у дадзеным кантэксце прыклад калектыву “Палеская зорачка”: яны пачыналі з намі, сталі лаўрэатамі прэміі БРСМ, а сёння, як кажуць, “парвалі” Галівуд, зава-

скага замка. **Наколькі цікавы аб’яднанню ўдзел у падобных ініцыятывах? Скажам, паўдзельнічаць у рэстаўрацыі гэтага аб’екта на валанцёрскіх пачатках...**

— Гэта традыцыйная наша практыка, калі моладзь саюза за дзейнічае ў валанцёрскіх ініцыятывах. Хлопцы і дзяўчаты прымаюць удзел ва ўпарадкаванні помнікаў, могілак воінаў-удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, тут жа можна ўзгадаць і пра ўдзел БРСМ у працы на Мемарыяльным комплексе “Хатынь”.

Праца на культурных аб’ектах — адзін са сталых кірункаў нашай дзейнасці. Безумоўна,

БРСМ вы часта выкарыстоўвалі словазлучэнне “прадастаўляць магчымасці”...

— Так, бо я лічу, што галоўная справа нашага саюза сёння — якраз прадастаўляць магчымасці для моладзі. У нас часта пытаюцца: “Што карыснага дае членства ў БРСМ?” І я адказваю: “Наша аб’яднанне — гэта шэраг магчымасцей, якія дазваляюць вам працявіць сябе. Так, вы здольны зрабіць гэта і паасобку, але разам з намі дасягнуць вынікаў вам будзе лягчэй”.

Цікавілася Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Напярэдадні форуму

Фота Юрыя ІВАНОВА

На форуме “Зрабі свой выбар” будзе прысутнічаць і група студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Наш карэспандэнт заспеў членаў грамадскага аб’яднання навучальнай установы акурат у час падрыхтоўкі атрыбутыкі грамадскага аб’яднання і самога ўніверсітэта, які напачатку кастрычніка адсвяткуе свой 35-ты дзень нараджэння.

тэрствамі, ведамствамі, СМІ, пачынаючы з дабрачынных, спартыўных і заканчваючы турыстычнымі, — усё будзе прапанавана ўвазе гледачоў. На форуме наладзім працу як мінімум 20 пляцовак. На кожнай з іх мае разгортацца свая праграма.

Да прыкладу, калі наведвальнік прыходзіць на пляцоўку нашага праекта “Уладар сля”, ён можа паўдзельнічаць у адпаведных конкурсах. На форуме створым імправізаванае сельскае падвор’е, каб прадставіць тым хлопцам і дзяўчатам, якія не сутыкаліся з вясковай гаспадаркай — а такое бывае, — што яна з сябе ўяўляе.

На прэзентацыі ініцыятывы БРСМ па стварэнні маладзёжных атрадаў правапарадку можна будзе атрымаць майстар-клас па самаабароне. Іх дадуць самі ўдзельнікі сумеснага патрулявання з работнікамі МУС.

На пляцоўцы вядомай дабрачыннай акцыі “Добрае сэрца” глядач атрымае веды аб тым, як наладзіць працу, да прыкладу, па развіцці маторыкі з хворымі людзьмі. Адбудзецца не проста прэзентацыя праекта, а інтэрактыўны дыялог з гледачом.

Выступленні і майстар-класы ролераў і велатрыялістаў, біт-боксеру і МС, чэмпіянат па

— Так, вы маеце рацыю. Усім наведвальнікам мы прапануем выбраць, адзначыць той накірунак дзейнасці БРСМ, які найбольш спадабаўся. Пасля прэзентацыі ўсіх праектаў зладзім галасаванне, пасля па яго выніках аб’явім пераможцаў. У цэлым, мы імкнуліся сканструяваць праграму нашага мерапрыемства такім чынам, каб кожны наведвальнік, з аднаго боку, здолеў цікава правесці час, з іншага, абавязкова ўзяў на заметку штосьці карыснае для сябе.

— **Калі падсумаваць плён працы Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі за апошнія гады, якое з дасягненняў вы назвалі б найбольш значным?**

— Галоўнае — тое, што сёння ў нашых праектах і праграмах за дзейнічае вялікая колькасць моладзі, а гэта сведчыць: наша арганізацыя — патрэбная. Толькі членаў БРСМ — амаль паўмільёна, а згодна Статуту мы не абмяжоўваемся працай толькі са “сваімі” хлопцамі і дзяўчатамі. Тое, што мы прыцягваем увагу, што цікавасць да нашых праектаў расце, — галоўны паказчык грунтоўнасці працы саюза.

Калі казаць прадметна пра нашы праекты, адным з найбольш значных дасягненняў Беларускага

Пытанне, дзе знаходзілася старажытная краіна Артанія, што размяшчалася, паводле звестак усходніх географу, у чатырох днях руху па вадзе ад Кіева, хвалюе вучоных-гісторыкаў па сённяшні дзень. Артанія ў VII — XII стст. была адной з трох усходнеславянскіх краін, з якой уступалі ў гандлёвыя зносіны усходнія купцы, падарожнічаючы па вадзе.

Артанія ў вусці Убарці

Ці быў Тураў спадчыннікам далетапіснай цывілізацыі?

Як пісаў арабскі аўтар X стагоддзя Ібн Хаўкаль у "Географіі арыенціраў", "...жыхары Арты да сябе чужых не пускаюць, самі ж яны спускаюцца па вадзе для гандлю і не паведамляюць нічога аб справах сваіх, не дазваляюць нікому следаваць за сабою і уваходзіць у краіну сваю".

Чаму? На гэтае пытанне паспрабавалі адказаць у сваёй новай кнізе "Беларусь далетапісная" даследчыкі айчыннай гісторыі Ірына Масляніцына і Мікола Багадзяж. Яны пагаджаюцца з версіяй вядомага рускага гісторыка Барыса Рыбакова, што чужынцаў у Арту маглі не дапускаць з-за таго, што гэта быў горад-свяцілішча. А "Вялесавая кніга", на іх погляд, усюсю пацверджае гэтую версію.

Цягам апошніх двух стагоддзяў выказвалася шмат розных версій наконт таго, дзе ж маглі знаходзіцца Артанія? Беларускі даследчык А. Соніч меркаваў, напрыклад, што Арта — гэта Орша. Зыходзячы з гіпотэзы Масляніцынай і Багадзяжа, старажытную Артанію варта шукаць у іншым месцы, а калі дакладней, дык у басейне ракі Прыпяці якраз на тэрыторыі сучасных Петрыкаўскага і Жыткавіцкага раёнаў — у раёне прытока Прыпяці Убарці. Як вынікае з працы даследчыкаў, тое, што мясціну гэтую некаторыя ўсходнія географы яшчэ называлі Уртабам, можна лічыць лінгвістычна-геаграфічным падказкай аб рэальным месцазнаходжанні Арты. Даследчыкі задаюцца гіпатэтичным пытаннем: "Можа, у вусці ракі Убарці або на Прыпяці, недалёка ад месца ўпадзення ў яе гэтага прытока, калісьці знаходзіўся старажытны град славян — Уборцеск або Уборта?"

Дарэчы, у перакладзе са старажытнаперсідскай мовы слова "Арта" азначае не што іншае, як "праўда", альбо "Боская ісціна". З гэтым горадам даследчыкі звязваюць традыцыйную мясцовага кіравання — Рады Семярых Мудрацоў. Пра іх красамоўна распавядае "Вялесавая кніга".

Згодна з яе данымі, падарожнічалі яны нават да Індыі, адкуль прынеслі нашым продкам звесткі пра індыйскіх багоў і індыйскія веды.

Прамым жа пераемнікам старажытнай Арты, лічаць даследчыкі Беларусі далетапіснай, мог стаць беларускі горад Тураў, куды тыя ж сям'ера мудрацоў запрасілі на кіраванне брата Рагвалода — князя Тура.

Такім убачыў нашага далетапіснага продка народны мастак Беларусі Арлен Кашкурэвіч.

Каменціруючы пытанне аб сапраўднасці звестак, выкладзеных у "Вялесавай кнізе", Мікола Багадзяж паведаміў: "Справа ў тым, што гэта не маналітны твор, а выразны на букавых дошчачках тэкст прапаведзей жрацоў. І яны напісаны настолькі рознай мовай, што ніяк не маглі аказацца творам аднаго чалавека. На адных з іх — мова вельмі падобная да летапіснай, іншыя ўтрымліваюць такія абарты і словы, што перакласці іх адразу вельмі цяжка. Некаторыя тэксты насычаны словамі, падобнымі да сучасных беларускіх і польскіх, а дзёсны шмат аналагаў паўднёваславянскіх. Шэраг тэкстаў уяўляе з сябе амаль што вершы, іншыя — прозу... Перакананы, аўтараў было шмат, яны жылі ў розныя стагоддзі, е розных мясцінах, мелі розныя літаратурныя і аратарскія здольнасці. Але кожны з іх пакінуў нам бяспэтную спадчыну — веды пра мінулае".

"Мы, напрыклад, з "Вялесавай кнігі" са здзіўленнем даведаліся пра тое, што князь Кій, легендарны заснавальнік Кіева, можа лічыцца і

нашым героем, — удакладніла Ірына Масляніцына. — Бо менавіта Кій аб'яднаў плямёны ўсходніх славян для агульнай абароны ад готаў і стаў ваенным правадыром палян, драўлян, крывічоў і ляхаў. А яшчэ там ёсць сведчанні пра яцвягаў, якія спакон веку жылі на беларускай зямлі, пра князя Радзіма і іншае.

Ірына Масляніцына зазначыла, што, працуючы над даследаваннямі па айчыннай гісторыі, акрамя "Вялесавай кнігі" яны карысталіся яшчэ цэлым шэрагам антычных і сярэднявечных крыніц. Нельга не прыгадаць, што пра нашых продкаў пісалі і Геродот, і Іардан, і арабскія географы Ібн Хордадбег, Аль Масудзі, Ібн Хаўкаль, Аль Ідрысі. Утрымліваюць цікавыя звесткі пра людзей, што жылі ў розны час на землях беларускіх, манускрыпт XI стагоддзя "Тыфліскі рукапіс" і такі помнік старажытнай літаратуры, як "Жыццё Дзмітрыя Салунскага", скандынаўскія сагі, "Магілёўская хроніка" Трафіма Сурты і "Віцебскі летапіс".

Паліна ЦІКАВА,
кразнавец

Якраз у раёне Убарці, на думку некаторых даследчыкаў, знаходзілася Артанія.

Рэха з XVIII века

Знайсці каштоўны гістарычны артэфакт можна не толькі пад час археалагічных раскопак, але і ў дні звычайных работ на сваім гародзе ці нават у калодзежы. Якраз так і адбылося ў вёсцы Калышкі Лёзненскага раёна, дзе ў закінутым калодзежы, дзякуючы працы рупліўцаў, быў выяўлены ўнікальны звон XVIII ст.

Па рашэнні Навукова-метадычнай рады Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь яму ўжо нададзены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці як узору кавальскага майстэрства.

Па словах дырэктара Лёзненскага ваенна-гістарычнага музея Вольгі Самушчанка, звон быў створаны ў 1727 годзе, пра што сведчыць адпаведны надпіс на ім. Апрача датавання на каштоўнай знаходцы маюцца звесткі пра майстра і словы "Аднаго Бога славім". Унікальнасць гэтага звона яшчэ і ў тым, што на яго сярэдняй частцы змешчана рэльефная выява Божай Маці, што не характэрна для праваслаўнай традыцыі, а таксама — раслінны ўзор. Да таго ж, усе надпісы на звоне зроблены лацінкай.

Дырэктар музея мяркуе, што звон трапіў на тэрыторыю раёна ў часы ўніяцтва і, хутчэй за ўсё, да сярэдзіны 30-х гадоў XX стагоддзя знаходзіўся на званіцы праваслаўнай царквы.

Але ж якім чынам вызначылі яго дакладнае сучаснае месцазнаходжанне? Як адзначыла Вольга Самушчанка, каштоўнай інфармацыяй падзяліліся старажылы вёскі. У прыватнасці, па звестках мясцовага жыхара Барыса Відуса, мяркуецца, што 12 ліпеня 1941 года чырвонаармейцы знялі звон і схавалі ў пагарным калодзежы.

Па словах дырэктара Лёзненскага ваенна-гістарычнага музея, вышыня і дыяметр унікальнага звона аднолькавыя і складаюць 55,6 сантыметра, а яго вага — 80 — 100 кілаграмаў. У перспектыве спецыялісты мусяць правесці падрабязны аналіз знаходкі і вызначыць склад металу, з якога быў зроблены гэты ўзор кавальскага майстэрства.

А пакуль звон знаходзіцца ў храме Узвіжання Крыжа Гасподняга, настаўніцель якога ўзяў на сябе ахоўныя абавязкі. Як адзначыла Вольга Самушчанка, па ўзгадненні з Міністэрствам культуры было вырашана: і ў будучым звон будзе захоўвацца і выкарыстоўвацца па непасрэдным прызначэнні ў гэтай лёзненскай царкве. І сваім меладыйным голасам кранаць сэрцы прыхаджаняў.

К.А.
На здымку: звон, знойдзены ў вёсцы Калышкі Лёзненскага раёна.

Супрацоўнікі Дзяржаўнага мастацкага музея БССР, 1975 г. Ірына Паньшына — першая справа ў верхнім радзе.

Спадчына мастацтвазнаўцы

12 верасня на 82 годзе жыцця пайшла ад нас Ірына Мікалаеўна Паньшына, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, таленавіты мастацтвазнавец, даследчык, сапраўдны музейшычык, адданы сваёй прафесіі.

Усё сваё жыццё Ірына Мікалаеўна прысвяціла Музею (музейнай дзейнасці). Пасля заканчэння Ленінградскага ўніверсітэта ў 1952-м сем гадоў працавала ў Дзяржаўным Рускім музеі, а з 1959-га, па запрашэнні дырэктара Дзяржаўнага мастацкага музея БССР Алены Васільеўны Аладавай, пераехала ў Мінск і амаль паўстагоддзя была супрацоўнікам Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. З 1960 года Ірына Мікалаеўна — намеснік дырэктара па навуковай рабоце, і ў гэтай якасці нязменна працавала да 2000 года.

І.М. Паньшынай у музеі былі створаны ўмовы для развіцця навукова-даследчай работы, закладзены той моцны фундамент, дзякуючы якому і сёння Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь можа з гонарам называць сябе адным з буйнейшых цэнтраў айчыннага мастацтвазнаўства. Больш за дзесяць гадоў музей выдае заснаваныя ёй штогадовыя навуковыя "Паведамленні Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь", якія адлюстроўваюць хроніку і навуковыя адкрыцці ў музейнай справе краіны.

Па сёння захоўваюць сваю пазнавальную значнасць такія працы Ірыны Мікалаеўны, як "Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва" (1975), "Час у образах і фарбах" (1980), застаюцца па сёння актуальнымі альбомы-каталогі, прысвечаныя творчасці Івана Хруцкага (1990) і Валенція Ваньковіча (2003). Своеасаблівым вынікам шматгадовай працы па атрыбуцыі

твору выяўленчага мастацтва з фонду музея стала апошняя кніга Ірыны Мікалаеўны Паньшынай — "Што ў імені табе маім?" (2009).

Пры непасрэдным удзеле Ірыны Мікалаеўны Паньшынай, у многім дзякуючы яе энергіі і выдатным арганізатарскім магчымасцям былі створаны філіялы НММ РБ — Музей народнага беларускага мастацтва ў Раўбічах (1979), задуманы яшчэ А.В. Аладавай мемарыяльны Музей В.К. Бялініцкага-Бірулі ў Магілёве (1982), Музей "Дом Ваньковічаў". Культурна і мастацтва Беларусі першай паловы XIX ст." у Мінску (2000) і Мемарыяльны музей-майстэрня народнага мастака СССР З.І. Азгура (1998), зараз перададзены гораду Мінску.

Усе, хто ведаў Ірыну Мікалаеўну, і асабліва супрацоўнікі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, з удзячнасцю і цеплынёй будуць успамінаць гэтага светлага чалавека.

Уладзімір ПРАКАПЦОЎ,
генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь

Калектыў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь выказвае шчырыя спачуванні родным і блізім, калегам з прычыны заўчаснай смерці Ірыны Мікалаеўны ПАНЬШЫНАЙ, заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Калектыў Дзяржаўнай установы "Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь" смуткуе з прычыны смерці былога намесніка дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь ПАНЬШЫНАЙ Ірыны Мікалаеўны і выказвае спачуванні родным і блізім.

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе з прычыны цяжкай страты — заўчаснай смерці артыста аркестра Яўгена Анатольевіча Кузьмянкова (09.10.1957 — 15.09.2010) і выказвае шчырыя спачуванні родным і блізім.

Адам Міцкевіч.
Партрэт мастака В.Ваньковіча.

(Працяг. Пачатак у № 37.)

Такім чынам, першую прафесійную адукацыю Валенці Ваньковіч атрымаў у Полацкай езуіцкай акадэміі, куды ён паступіў у 13-гадовым узросце. Гэтая ўстанова, створаная на базе езуіцкага калегіума, праіснавала 8 гадоў — да 1820-га, да таго часу, пакуль езуіты не былі выгнаны з Расійскай імперыі. Аднак у перыяд вучобы Ваньковіча акадэмія была першай вышэйшай навучальна-адукацыйнай установай на тэрыторыі Беларусі, дзе выкладаліся такія дысцыпліны, як філасофія, жывапіс, класічныя мовы, гісторыя, геаграфія, фізіка, матэматыка, механіка, архітэктура і нават балістыка і тэорыя рамёстваў.

Рэктарамі акадэміі ў час Ваньковіча былі спачатку Антоній Люстыг, потым — Алаізіў Ландэс, а ўсяго вучняў налічвалася больш за 80 чалавек. Падрэзных дакументальных сведчанняў аб прабыванні Валенці ў акадэміі я не бачыў, але зразумела адно: ён атрымаў тут цудоўныя веды, асабліва ў мовах, раз потым без усялякіх праблем паступіў у Віленскі ўніверсітэт. Дастаткова сказаць, што ў адзін час з ім займаліся такія выдатныя асобы, як Ян Баршчэўскі, будучы аўтар “Шляхціца Завальні”, і Антоній Зубко — пазней епіскап праваслаўнай расійскай царквы, епіскап Мінскі і Бабруйскі. І яшчэ. Мабыць, менавіта ў Полацку да Ваньковіча прыйшло рашэнне стаць мастаком, бо да гэтага часу ніякага намеру звязаць свой лёс з жывапісам у Валенці не выяўлена.

І вось — легендарны імператарскі Віленскі ўніверсітэт, у які ў 1803 годзе згодна з указам Аляксандра I была пераўтворана Галоўная віленская школа, хаця гэтая навуковая ўстанова вяла свой адлік у якасці Акадэміі аж з 1579 года, калі яе заснаваў Стэфан Баторый і Папа Рымскі Грыгорый XIII. Ваньковіч правучыўся ва ўніверсітэце на факультэце літаратуры і прыгожых мастацтваў з 1818 па 1824 гады — і гэта быў перыяд станавлення нашага героя як Асобы, што менавіта тут здабыла фундамент свайго светапогляду, атрымала першы сур’ёзны вопыт у жывапісе і малюнку. Так што потым паступіць у Санкт-Пецярбургскую акадэмію мастацтваў для яго было справай лёгкай.

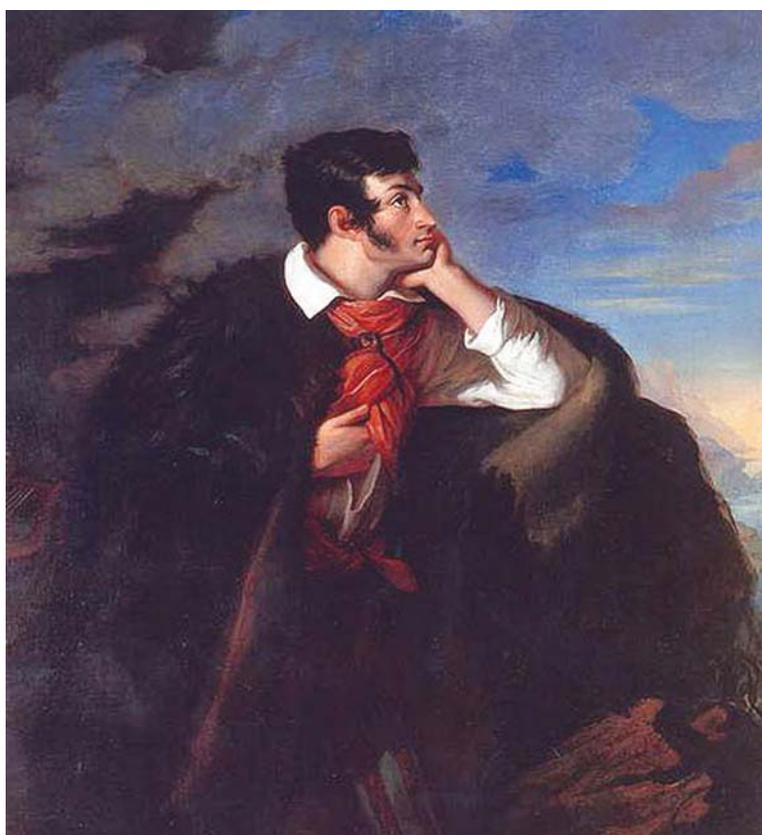
Мяркую, што, акрамя ўласна вучобы, на ўражлівага Ваньковіча моцна паўплывала духоўная атмасфера, якая тады панавала ва ўніверсітэце. Я маю на ўвазе настаўнікаў і студэнтаў, з якімі Валенці кантактаваў. Большасць гэтых апантаных людзей, якія марылі аб свабодзе і незалежнасці сваёй Айчыны, назавуць і ўвайшлі ў гісторыю культуры і навукі не толькі Беларусі, але і Літвы ды Польшчы. Многія з іх былі членамі студэнцкіх таварыстваў філаматаў (ад грэч. “імкненне да ведаў”) і філарэтаў (ад грэч. “любачыя дабрадзейнасць”), чые асветніцкія ідэі потым загартоўваліся ў нацыянальна-вызваленчым руху пачатку 1830-х.

Вось, напрыклад, адзін з яркавых настаўнікаў Ваньковіча — Іахім Лелявель, гісторык, грамадскі дзеяч, загадчык кафедры гісторыі Віленскага ўніверсітэта, які, без сумнення, вельмі паўплываў на светапогляд маладога Валенці. Гэта той чалавек, пра якога Як Чачот сказаў: “З таго часу, як універсітэт стаў універсітэтам, ніколі ні адзін прафесар не меў столькі слухачоў”. Укладна: на лекцыі Лелявеля прыходзілі адначасова да 400 студэнтаў! Дык вось, пасля раскрыцця тайных студэнцкіх суполак, у

...Упершыню імя Ваньковіча згадваецца ў спісе студэнтаў факультэта літаратуры і мастацтва Віленскага ўніверсітэта ў 1816 годзе. Першы біёграф мастака Вінцэнт Смакоўскі адзначаў, што работы, якія Ваньковіч стварыў у час навучання ў Полацкім езуіцкім калегіуме (1814 — 1817) і прадставіў савету ўніверсітэта, зрабілі ўражанне “прафесійнасцю выканання”. І да канца вучобы, да 1824 года, яго творчая планка як лепшага студэнта ім трымалася. Тым больш, што гэтаму спрыялі не толькі ўласна прыродны талент маладога жывапісца і рысавальшчыка, але і цудоўнае, высокаадукаванае ўніверсітэцкае асяроддзе: ад’ютант кафедры жывапісу Ян Дамель, прафесар-філолаг Э.Гродэк, гісторык Іахім Лелявель, а таксама члены студэнцкіх суполак філаматаў і філарэтаў, асветніцкія ідэі якіх потым зліліся з ідэямі нацыянальна-вызваленчымі. І, канешне, сустрэчы Ваньковіча ў гэты перыяд з А.Міцкевічам, Ф.Малеўскім, Т.Занам таксама паўплывалі на светапогляд мастака. Асабліва гэта тычыцца Адама Міцкевіча, які да апошніх часоў Валенці Мельхэравіча заставаўся яго лепшым сябрам і аднадумцам.

Блукаючы рамантык Валенці Ваньковіч

“Быў мастаком высокіх здольнасцей...”

В.Ваньковіч. “Міцкевіч на Аю-Дагу”.

дзеяснасці якіх прымалі ўдзел і настаўнікі, прафесар Лелявель як іх ідэйны натхняльнік эміграваў у Францыю, адтуль за антырасійскі заклік “Да братаў рускіх” быў высланы ў Брусэль, дзе арганізаваў “Аб’яднанне польскай эміграцыі” і да канца жыцця (1861) заставаўся шчырым патрыётам сваёй радзімы. Ёсць версія, што менавіта ён з’яўляецца аўтарам знакамітага дэвізу: “За нашу і вашу свабоду!”

Акрамя знакамітага Іахіма Лелявеля, сярод настаўнікаў Ваньковіча былі і такія выдатныя асобы, як жывапісец, загадчык кафедры прыгожых мастацтваў Ян Рустэм, прафесар права Шымон Малеўскі (бацька філамата Францішка Малеўскага), класічны філолаг Готфрыд Эрнст Гродэк, той самы, які адхіліў магістарскую дысертацыю Адама Міцкевіча з-за неразборлівага почырку і арфаграфічных памылак, архітэктар Караль Падчашынскі, прафесар рускай славаеснасці і гісторыі Іван Лабойка, філосафы і астраномы Юзэф Галухоўскі і Ян Снядэцкі, правазнаўца і летапісец гісторыі ВКЛ Ігнаці Даніловіч...

А сярод студэнтаў Ваньковіч сябраваў з будучымі яркімі літаратарамі Томашам Занам, Янам Чачотам, Адамам Рагальскім, Юліянам Корсакам, Аляксандрам Хадзько, Паўлам Кукальнікам, Сіманасам Станявічусам, Антоніем Эдвардам Адынцом, Восіпам Сянкоўскім, будучым епіскапам і асветнікам Матэюсам Валанчуком, гісторыкам Мікалаем Маліноўскім, а таксама геолагам, географам і

этнографам Ігнаціем Дамейкам...

І, канешне ж, асаблівае месца ў лёсе Ваньковіча займаюць Адам Міцкевіч і Анджэй Тавяньскі. Міцкевіч, праўда, скончыў універсітэт у 1819 годзе, калі Валенці быў на другім курсе, але пазт пры першым знаёмстве з ім ужо быў ініцыятарам стварэння “Суполкі сяброў карыснай забавы”, якая хутка стала таварыствам філаматаў. Пра Тавяньскага я ўжо згадаў у першай частцы нарыса. Факультэт правазнаўства ён скончыў у 1818 годзе, калі Ваньковіч толькі паступіў, гэта значыць на год раней за Міцкевіча. Але абодва яны, Адам і Анджэй, да канца жыцця заставаліся самымі блізкімі сябрамі мастака. Скажу больш. Незадоўга да сваёй смерці Валенці нават моцна пасварыўся з дзядзькам Антонам Гарэцкім з-за таго, што той раптоўна парваў усе адносіны з Тавяньскім. Гэтая сварка прывяла да таго, што раз’юшаны пляменнік пераехаў з парэжскай кватэры блізкага сваяка, дзе ён спачатку атабарыўся пасля двухгадовага “сядзення” ў Германіі, да Міцкевічаў, і настойліва патрабаваў у дзядзькі ўсю пошту на яго імя і “транспарт з карцінамі з Мюнхена” перасылальца на адрас сям’і Міцкевічаў — на вуліцу Амстэрдам.

Але ўсё гэта будзе потым. А пакуль малады Валенці вучыцца і шмат працуе ў майстэрні, якую наймае побач з універсітэтам. Нават на шумных вечарынках не расстаецца з алоўкам і альбомам. І ў 1820 годзе на выстаўцы

студэнтаў і настаўнікаў упершыню паказаў аўтапартрэт, натурныя малюнкi і некалькі копій класікаў. А трохі пазней прэса адзначыла ў ягоных партрэтах вельмі “рэдкае падабенства з натурай”. Увогуле, лепшыя партрэты, створаныя мастаком у дапецябургскі перыяд, з’яўляюцца не толькі бліскучымі ўзорамі “рамантычнага” стаўлення аўтара да сваіх мадэлей, не толькі высакакласнымі па жывапіснай пластыцы і малюнку творами, але і своеасаблівымі дакументамі часу. Без

Двор Віленскага ўніверсітэта.
Літаграфія Ф.Бенуа па малюнку Байо.

іх мы не мелі б сёння ўяўлення пра тое, як выглядалі многія знакавыя асобы таго часу.

Партрэты вельмі простыя па кампазіцыі, невылікія па памерах. Твары на іх — спакойныя, але заўсёды адухоўленыя і ўнутрана напоўненыя, так бы мовіць, высокай інтэлігентнасцю і... нейкай таямніцай, схаванай, утоенай пад вонкавым абліччам. Хто ж тыя персанажы, што таленавітым пэндзлем “задакументаваны” для нашадкаў? Гэта Адам Міцкевіч і Томаш Зан, Францішак Малеўскі і Антон Адынец, Эдвард Ромер і Караль Ліпінскі, Юліян Корсак і Анджэй Тавяньскі — практычна ўсе таварышы мастака, сябры, знаёмыя, частка з якіх пасля суду над філарэтамі і філаматамі аказаліся ці то ў ссылцы, ці то ў турме, ці то ў эміграцыі. Горкая чаша тая Ваньковіча не закранула. Мяркуючы па ўсім, ён у гэты таварыства не ўваходзіў. Можна толькі будаваць версіі — чаму. Напрошваецца аналогія: Пушкін і яго сябры-дзекабрысты... А наогул

ён быў выключна мастаком, вольным птахам. Яшчэ — дэндзі. І заўсёды імкнуўся быць дэндзі — і ў Мінску, і ў Вільні, і потым — у Пецярбургу. І ніякай напышлівай рэвалюцыйнасці ў Ваньковічу, канешне, не мелася.

Калі ішлі суды, універсітэт разглядаў пытанне аб накіраванні свайго выхаванца “для далейшага ўдасканалвання ў жывапісе і малюнку” ў пецябургскую Акадэмію мастацтваў. Ян Рустэм прапанаваў накіраваць свайго вучня на чатыры гады — за сродкі ўніверсітэта. Але вучоны савет скараціў гэты тэрмін да двух, паставіўшы ўмову “ад-

служыць у ведамстве ўніверсітэта шэсць гадоў”. І ў лістападзе 1824 года Ваньковіч даў згоду “выслужыць” у сваёй alma mater гэты тэрмін пасля вяртання з расійскай сталіцы і атрымаў 195 рублёў асігнацыямі і яшчэ 12 капеек “на аплату трох коней да С.-Пецярбурга”.

З лютага 1825 года ён прыбыў у горад на Няве з лістом прафесара Готфрыда Эрнста Гродэка да прэзідэнта Акадэміі мастацтваў Аляксея Аленіна. На першай старонцы ліста была прыпіска: “Спадар Ваньковіч прыпыніўся ў гаспадара Орды на Галернай. Дом камерцыйнага таварыства”. А праз 25 дзён яго імя з’яўляецца ў “Экзаменацыйнаму спісе” навучэнцаў Акадэміі, якія праходзілі іспыт па малюнку з натуры. Так пачаўся новы, пецябургскі перыяд жыцця Валенці Ваньковіча за межамі радзімы.

Роўна праз год, у студзені 1826 года, Ваньковіч накіроўваецца ў Мінск, дзе бярэ шлюб з Анэліяй Растоцкай, але па вяртанні ў Пецярбург тут жа атрымлівае ў Акадэміі вымову за самавольны ад’езд. Аднак усё гэта было для Валенці драбніцай. Галоўнае, што вучоба ішла як мае быць. Двухгадовы тэрмін знаходжання яго ў Акадэміі праляцеў так хутка, што Вань-

ковіч не паспеў як след агледзецца і па-сапраўднаму ўвайсці ў той самы смак аўры жывапісу. І 18 студзеня 1827 года ў рапарцічцы Віленскаму ўніверсітэту ён паведамляе, што ў працы алеем яму “яшчэ не хапае таго стылю, які неабходны мастаку гістарычнаму”, і просіць працягнуць тэрмін знаходжання ў Акадэміі яшчэ на два гады. Праз паўгода такі дазвол прыходзіць. А ў верасні за палатно “Подзвіг маладога кіяўляніна пры асадзе печанегамі горада Кіева” ён атрымлівае Малы залаты медаль і права пенсіянерства за мяжой за кошт Віленскага ўніверсітэта. А да таго ён ужо атрымліваў два сярэбраныя медалі — Малы і Вялікі — за кампазіцыйныя малюнкi з натуры. Праз месяц з Мінска прыйшла вестка: у Анэлі нарадзіўся сын, якога шчаслівы Валенці назваў Адамам Вікенціем. Потым у Ваньковіча, ужо пасля апошняга прыезду мастака на радзіму, нарадзілася яшчэ двое сыноў — Казімір Адам і Ян Эдвард.

(Заканчэнне будзе.)

Барыс КРЭПАК

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
- Выстаўкі:
- "Паэзія ў паўсядзённасці" (жывапіс Барыса Казакова).
- "Зямля пад белымі крыламі".
- "Нябачаная Літва".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.
- "Свет з вышыні".

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.:
507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул.
Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Культура І-й пал. XIX ст.
- "Чорна-белыя мары" (выстаўка графікі Вячаслава Паўлаўца).

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.

г. Мінск, пл.
Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.
■ 19 — "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага.
■ 22 — "Дзікае пал'ванне караля Стаха" У.Солтана.
■ 23 — "Севільскі цырульнік" Дж.Расіні.
■ 24 — "Іаланта"

Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст.".
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "3 крыніцы адвечнай прыгажосці".
- "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
- "Гіганты ледавіковага перыяду".
- Выстаўкі:
- "Дамы-музеі: вытанчаны стыль італьянскага жыцця".
- "Надзея Рыгораўна Грэжава — дзяржаўны дзеяч".
- "Фатограф свайго часу".

экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

- Выстаўкі:
- "Нясу пачуццяў многа" (выстаўка, прымеркаваная да 100-годдзя з часу выхаду першага паэтычнага зборніка Якуба Коласа "Песні жальбы").

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск,
вул. Янкі
Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

- Пастаянная экспазіцыя
- "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".
- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў "Дзядзька Янка,

да аднайменнай кнігі У.Караткевіча).

- "Свято стагоддзяў" (выстаўка, прымеркаваная да юбілейных дат беларускіх асветнікаў).
- "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".
- "Спадарожнікі дзяцінства".
- "Дарогамі жыцця".
- "Беларускія пісьменнікі XX стагоддзя ў творах выяўленчага мастацтва".

**МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

- Экспазіцыі:
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўкі:

Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца

- Выстаўкі:
- "Соколіная охота — царская, псовая — барская".
- "Мазырскі край — песня Палесся".
- Жывапіс Юрыя Пэна.
- "Цуды" (выстаўка Ганны Сілівончык).
- "Культавыя прадметы". ("Дамавая царква", паўночны рываліт палаца).
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня".
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".
- Экспазіцыя, прысвечаная захаванню археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.:
(8-0232) 77 60 60.

- Ваенна-гістарычная экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Гомельшчыны.
- Лакальныя экспазіцыі ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- Выстаўкі:
- "Айчынная вайна 1812 года" (з фонду Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова).
- "Музей крміналістыкі".
- Ваенная тэхніка на адкрытай пляцоўцы.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова,
3.

- Тэл./факс.: 290 60 10.
- "Мастакі Прынямонія".
- Персанальная выстаўка Аляксандра Кашалёва "Карані".

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац
Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.
■ Выстаўка габелена "Джаз".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.
■ Выстаўка работ беларускіх мастакоў.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул.
Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232)
77 75 20.

- "Гаўрыла Вашчанка".
- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.
- Выстаўкі:
- Выстаўка твораў Аляксандра Гайлевіча.
- Выстаўка сучасных індыйскіх мастакоў "Кальпана".
- Выстаўка "Дыпломнік-2010".

УВАГА!

Паважаныя чытачы!

ІДЗЕ ПАДПІСКА

на часопіс "Мастацтва" Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 74958, ведамасная падпіска — 749582.

НА ЧАЦВЕРТЫ КВАРТАЛ 2010 ГОДА!

Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя
- "Гісторыя І з'езда РСДРП".
- "Лятаючыя кветкі" (выстаўка рэдкіх матылькоў і экзатычных насякомых).

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА**

г. Мінск,
вул.
Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя
- "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Тэатралізаваная

добры дзень!".
Выстаўкі:

- "Курганы шмат гаго нам гавораць" (да 100-годдзя з моманту напісання паэмы "Курган").
- Выстаўка жывапісу П.Сергіевіча (ілюстрацыі да твораў Янкі Купалы, партрэты Я.Купалы і яго жонкі).

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.

- Выстаўкі:
- "Лебядзіны скіт" (ілюстрацыі М.Купавы

■ "Халодная зброя. Традыцыі і сучаснасць".

- "Как молодцы мы былі... Семейный альбом".
- Выстаўкі праекта "У пошуках страчанага" У.Ліхадзедава.
- "Беларусь. Рэха вайны ў памяці пакаленняў".
- "Беларусь на старых паштоўках канца XIX — пачатку XX стст."
- "Мінск: падарожжа ў часе".

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.

Вежа палаца
Румянцавых і Паскевічаў

- Гісторыка-мемарыяльная экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
- Выстаўкі:
- "Вяртанне забытых кніг".
- "Хаджэнні за тры моры. Індый вачыма вандроўніка".
- Паўночнае крыло палаца
- Выстаўкі:
- "...дзе лялькі так падобны да людзей".
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Працуе куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР
ОПЕРЫ І
БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл.

- Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.
- 19 — "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага.
- 22 — "Дзікае пал'ванне караля Стаха" У.Солтана.
- 23 — "Севільскі цырульнік" Дж.Расіні.
- 24 — "Іаланта"

**П.Чайкоўскага.
РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**

г. Мінск,
вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.

- 20, 21, 22 — "Карусель" М.Каляды.
- 23 — "Усё ад нас з табой залежыць" канцэртная праграма Валянціна Кавалёва
- 24 — "Я люблю" канцэртная праграма Дзмітрыя Сеннікава

**БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
МУЗЫЧНЫ
ТЭАТР**

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.

- 19 — "Чырвоны Каптурчык. Пакаленне next" А. Рыбнікава.
- 21 — "Лягучая мыш" І. Штраўса.
- 22 — "Вясёлая ўдава" Ф. Легара.
- 23 — "Юнона і Авос" А.Рыбнікава.